

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
ในจังหวัดเชียงใหม่

MOTIVES OF FARMERS PARTICIPATING AS ASSOCIATION MEMBERS
IN CHIANGMAI PROVINCE, THAILAND

โดย

นายคณิต จิตรรักษา

เสนอ

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2536

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา

ส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชา

เรื่อง แรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่
MOTIVES OF FARMERS PARTICIPATING AS ASSOCIATION MEMBERS
IN CHIANGMAI PROVINCE, THAILAND

นามผู้วิจัย นายคณิต จิตร์รักษา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนผล)
วันที่ 10 เดือน ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖

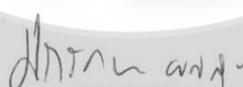
กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเมธ ศิริรินทร์)
วันที่ 1๐ เดือน ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนผล)
วันที่ 14 เดือน ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖

หัวหน้าภาควิชา

.....
(อาจารย์ปรวรณ์ ชคสุข)
วันที่ 15 เดือน ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖

บัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ ๑๐ เดือน ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จากความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเมธ ศิริ-นรินทร์ กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล กรรมการที่ปรึกษาวิชาโทและอาจารย์สุจิตรา เลิศพณิช ผู้แทนบัณฑิต กรุณาให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ อาจารย์สนธิ สิทธิ ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา อมิชาติ-ตรากุล กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณท่านเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เกษตรอำเภอกำแพงแสน เกษตรตำบลทุกตำบล และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวก และกรุณาช่วยตอบข้อสงสัยมาหาในระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา-มารดา ป้า น้า อา ผู้เป็นแรงใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จตามความมุ่งหวัง ตลอดจนขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งมีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ และที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยมีอาจลิมได้คือ คุณนารี จิตรรักษา ภรรยาอันเป็นที่รัก และบุตรชายทั้งสอง ที่เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่น พี่ และน้องร่วมสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด

คณิต จิตรรักษา

พฤษภาคม 2536

สารบัญเรื่อง

หน้า

สารบัญตาราง

(9)

สารบัญภาพ

(11)

บทคัดย่อ

(12)

บทที่ 1 บทนำ

ปัญหาการวิจัย

1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

4

4

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร

6

ความหมายเกี่ยวกับคำว่า กลุ่ม, การรวมกลุ่ม

สถานการณ์ที่ทำให้กลุ่มทำงานอย่างบังเกิดผล

6

เทคนิคในการสร้างความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

9

อิทธิพลของกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

11

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

13

ประเภทของแรงจูงใจ

15

ทฤษฎีลำดับขั้นพัฒนา

16

ชนิดของแรงจูงใจ

19

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive)	20
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (affiliation motive)	23
แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง (prestige motive)	25
แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material gain motive)	26
ภาคสรุป	27
/ สมมติฐานการวิจัย	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
สถานที่ดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย	31
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	37
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	38
การทดสอบเครื่องมือ	40
วิธีการรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	42
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	43
ตอน 1 เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา ของผู้ให้ข้อมูล	44
1.1 อายุ	44
1.2 ระดับการศึกษา	45
1.3 สถานภาพการถือครองที่ดิน	47
1.4 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพ	48

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

หน้า

1.5	รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร	48
1.6	รายได้นอกภาคเกษตรกรรม	50
1.7	ประสบการณ์การฝึกอบรม	53
1.8	การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร	55
1.9	ความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร	58
ตอน 2	ระบุและเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรนิยมเอียงไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น	73
2.1	แรงจูงใจของสมาชิกก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	74
2.2	แรงจูงใจของสมาชิกเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	77
2.3	แรงจูงใจของสมาชิกหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	80
2.4	ชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรนิยมเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	84
ตอน 3	การทดสอบความแตกต่าง ในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น นิยมเอียงไปเนื่องจากอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา	86
3.1	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของอายุ	86
3.2	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของระดับการศึกษา	87
3.3	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของสถานภาพการถือครองที่ดิน	90

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

หน้า

3.4	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของจำนวนพื้นที่ใช้ประกอบอาชีพ	92
3.5	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของรายได้	94
3.6	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของประสบการณ์การฝึกอบรวม	96
3.7	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของจำนวนครั้งที่เข้าฝึกอบรวม	98
3.8	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของการติดต่อกับเจ้านักงานการเกษตร	99
3.9	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของจำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้านักงานการเกษตร	101
3.10	ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจเนื่องจากอิทธิพลของความน่าเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้านักงานการเกษตร	102
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	105
	สรุปผลการศึกษา	105
	อภิปรายผลการศึกษา	110
	ข้อเสนอแนะ	112
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	114
	เอกสารอ้างอิง	115

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	120
ภาคผนวก ข แผนที่จังหวัดเชียงใหม่	130
แผนที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรรดิเด่นที่เป็นตัวแทนจำนวน 8 แห่ง	131
แผนที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรรกำลังพัฒนาที่เป็นตัวแทนจำนวน 21 แห่ง	132
แผนที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรรที่ต้องปรับปรุงที่เป็นตัวแทนจำนวน 9 แห่ง	133
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

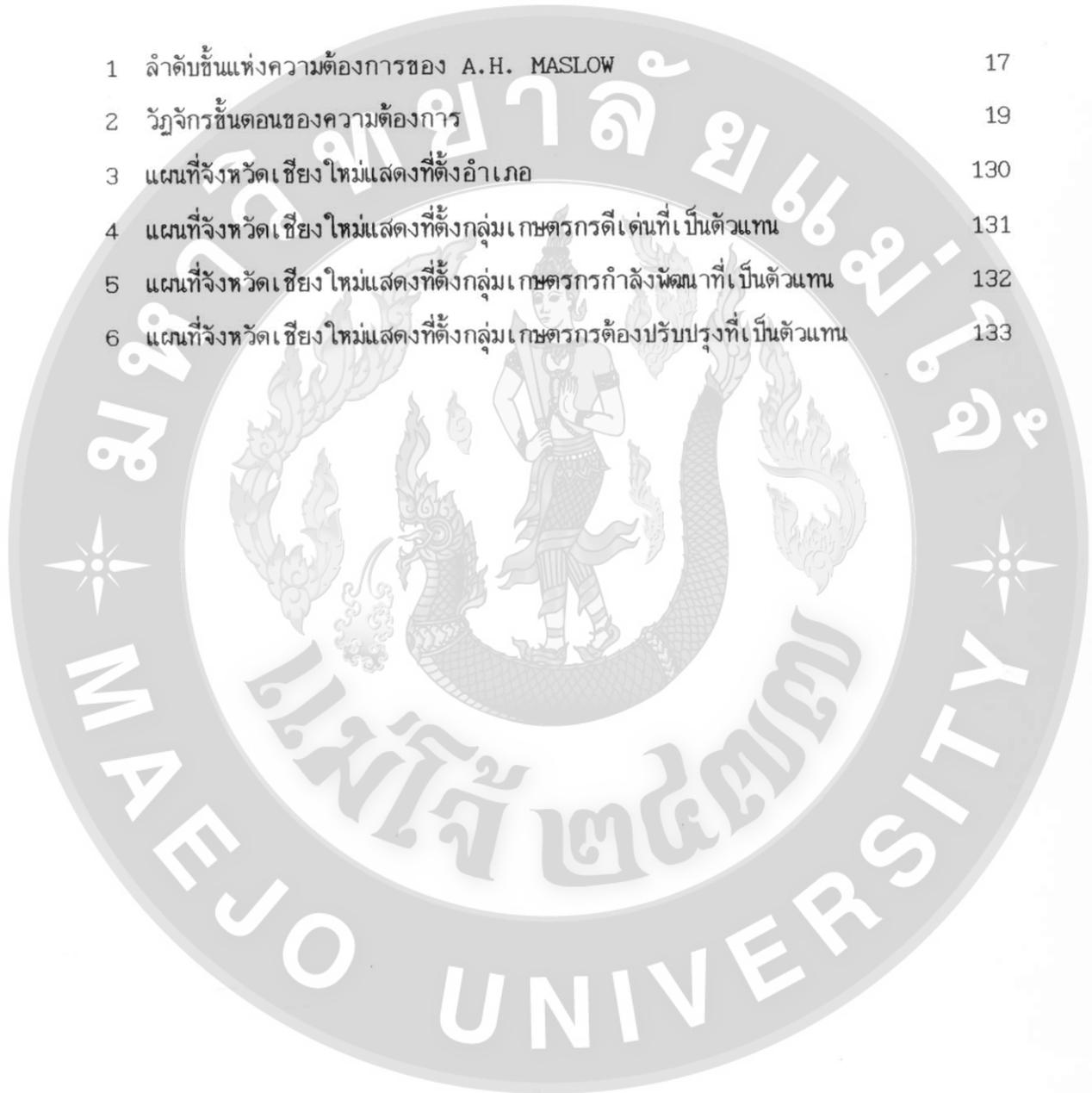
ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่แยกตามอำเภอและระดับชั้น	31
2	จำนวนตัวแทนกลุ่มและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ส่งมาได้	33
3	กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรดีเด่น)	35
4	กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา)	35
5	กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 3 (กลุ่มเกษตรกรต้องปรับปรุง)	37
6	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา	42
7	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามสถานภาพการ ถือครองที่ดินและจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพ	51
8	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามประสบการณ์การ ฝึกอบรมและจำนวนครั้งที่เข้าฝึกอบรม	56
9	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตาม ลักษณะทางจิตวิทยาด้านความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของ เจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	61
10	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตาม ลักษณะทางจิตวิทยาด้านความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของ เจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	63
11	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตาม ลักษณะทางจิตวิทยาด้านความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการ เกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	66
12	เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตาม ลักษณะทางจิตวิทยาด้านความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการ เกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามลักษณะทาง จิตวิทยาด้านความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	71
14 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามลักษณะทาง จิตวิทยาด้านความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม	73
15 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจ ก่อนที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	75
16 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจ ระยะเริ่มแรกเมื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	78
17 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจ หลังจากที่เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	82
18 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ ที่ผลักดันให้เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	85
19 ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุและชนิดของแรงจูงใจ	87
20 ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและชนิดแรงจูงใจ	89
21 ความแตกต่างระหว่างสภาพการถือครองที่ดินและชนิดของแรงจูงใจ	91
22 ความแตกต่างระหว่างจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพและชนิดของแรงจูงใจ	93
23 ความแตกต่างระหว่างรายได้และชนิดของแรงจูงใจ	95
24 ความแตกต่างระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมและชนิดของแรงจูงใจ	97
25 ความแตกต่างระหว่างจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมและชนิดของแรงจูงใจ	98
26 ความแตกต่างระหว่างการติดต่อและเจ้าพนักงานการเกษตรและชนิดของแรงจูงใจ	100
27 ความแตกต่างระหว่างจำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรและชนิด ของแรงจูงใจ	101
28 ความแตกต่างระหว่างความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการ เกษตรและชนิดของแรงจูงใจ	103

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ลำดับชั้นแห่งความต้องการของ A.H. MASLOW	17
2 วัฏจักรขั้นตอนของความต้องการ	19
3 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงที่ตั้งอำเภอ	130
4 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรดีเด่นที่เป็นตัวแทน	131
5 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนาที่เป็นตัวแทน	132
6 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรต้องปรับปรุงที่เป็นตัวแทน	133

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่
 ผู้วิจัย : นายคณิต จิตรรักษา
 ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
 สาขาวิชา : ส่งเสริมการเกษตร
 ปรธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล)

10 / ๑๒๖๐๓ / ๒๕๖

การศึกษาแรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ (1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทุกระดับชั้นในจังหวัดเชียงใหม่ (2) ชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร นิยมเอียง ไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น (3) ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความนิยมเอียง ไปซึ่งมีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

การศึกษาค้างนี้ ได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนไว้ภายใต้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 380 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ที่ได้รับการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว

ผลการศึกษาพบว่าอายุของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล 3 ระดับชั้น แตกต่างกันโดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มีอายุเฉลี่ยมากที่สุด (51 ปี) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (50 ปี) และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 (45 ปี) สมาชิกส่วนมากของทุกกลุ่มจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมีสถานภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเองแต่มีจำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีจำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพเฉลี่ยมากที่สุด (10 ไร่) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับ

ชั้นที่ 3 (9 ไร่) และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 (8 ไร่) สำหรับรายได้จากการประกอบอาชีพทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างเช่นเดียวกัน กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด (61,939.38 บาท) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (44,303.81 บาท) ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรกรรมนั้นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด (25,614.28 บาท) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (18,810.18 บาท) และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (14,745.91 บาท) สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อนในช่วงปี พ.ศ. 2534 แต่พบว่าการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร สำหรับจำนวนครั้งในการฝึกอบรมและติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด (2 ครั้ง) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 3 (1 ครั้ง)

สำหรับการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรนั้นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนครั้งที่ติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด (1.58 ครั้ง) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (1.46 ครั้ง) และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (1.40 ครั้ง) สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 2 ส่วนมากมีความเชื่อถือต่อเจ้าพนักงานการเกษตรในขณะที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ส่วนมากไม่ให้ความเชื่อถือต่อเจ้าพนักงานการเกษตร

สำหรับชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น โน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรคือแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ รองลงมาคือแรงจูงใจแบบผสม แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง ตามลำดับ ผลการทดสอบความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีความโน้มเอียงไปด้วย X^2 -test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด

สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น มีความโน้มเอียงไป ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรทางจิตวิทยาคือการให้ความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น

ABSTRACT

Title : Motives of Farmers Participating as Association
Members in Chiangmai Province, Thailand

By : Kanit Jittaraksa

Degree : Master of Agricultural Technology
(Agricultural Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Thesis Advisory Board : *Numchai Thanupon*

(Associate Professor Dr. Numchai Thanupon)

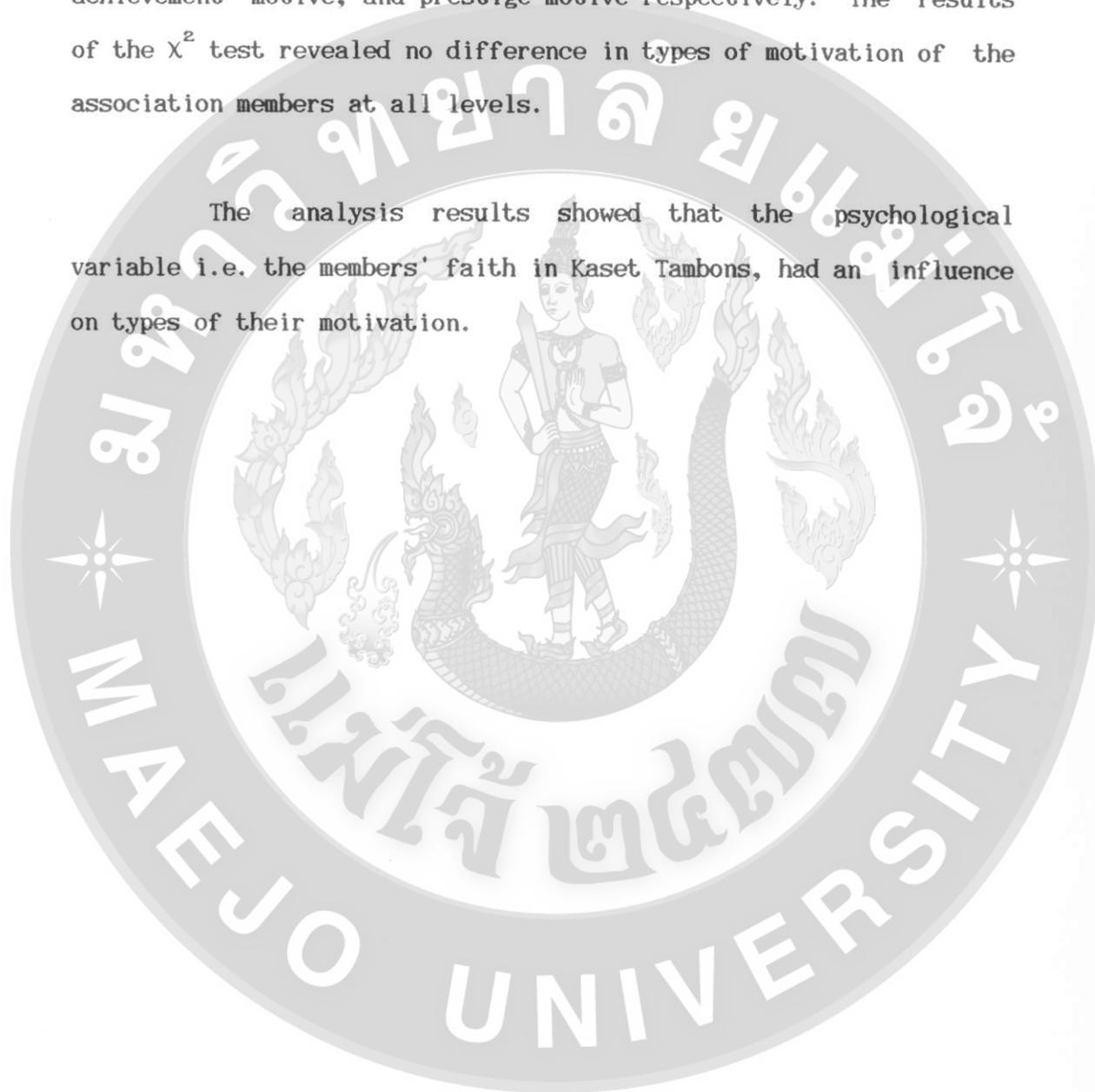
June 10 1993

The study of motives of farmers participating as association members in Chiangmai was carried out to investigate (1) personal, economic, social, and psychological backgrounds of members of farmer associations at all levels in Chiangmai; (2) types of motivation primarily leading to their participation in the associations at each level; and (3) differences in types of motivation influenced by differences in their personal, economic, social, and psychological backgrounds.

The samples were 380 members of the farmer associations in Chiangmai which were registered under the Agricultural Extension Department. They were selected by using the multi-stratified random sampling technique. The data were collected by using interview schedules already pre-tested for validity and reliability.

The type of motivation primarily leading to membership enrolment at all levels of associations was the material gain motive, followed by combination motives, affiliation motive, achievement motive, and prestige motive respectively. The results of the χ^2 test revealed no difference in types of motivation of the association members at all levels.

The analysis results showed that the psychological variable i.e. the members' faith in Kaset Tambons, had an influence on types of their motivation.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

งานส่งเสริมการเกษตรเป็นภารกิจที่ปฏิบัติเพื่อเร่งเร้าสนับสนุนและช่วยเหลือบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ มีความพร้อม และสามารถที่จะนำความรู้ตามหลักวิทยาการเกษตรแผนใหม่ไปช่วยแก้ไขปรับปรุงในงานอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นกลไกของการพัฒนาการเกษตรและชนบทที่สร้างเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยเป็นการพัฒนาคนในการเพิ่มขีดการเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ และนำความรู้ไปประยุกต์หรือปรับใช้ได้ทันทีในชีวิตประจำวัน (นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล, 2531 : 1) การแก้ปัญหาการเกษตรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวเกษตรกรเองนั้น อยู่ที่การรวมกลุ่มหรือการรวมตัวของเกษตรกร ก็คือ เกษตรกรที่มีปัญหาและความต้องการเหมือนกัน มีความสามารถและดำเนินการผลิตเหมือนกัน อยู่ใกล้ เคียงกันจะต้องได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ และสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมการผลิตรวมทั้งการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรในกลุ่ม ควรได้รับการสนับสนุนให้จัดทำกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2530 : 19)

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวเกษตรกรอย่างเป็นระบบโดยปี พ.ศ. 2515 ได้มีการริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรขึ้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2518 : 1) เพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนถึงขณะนี้กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอยู่แล้วทั่วประเทศมีจำนวน 3,994 กลุ่ม สมาชิก 490,336 ครอบครัว (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534 : 1) ถึงแม้ว่าจะมีสถาบันกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นจำนวนมาก แต่ผลการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรในภาพรวมอย่างมีเหตุผลแล้ว จะเห็นได้ว่าสถาบันเกษตรกรเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ดำเนินงานได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร แรงจูงใจในการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มเกษตรกร เพราะแรงจูงใจจะก่อ

ให้เกิดพฤติกรรมได้ก็โดยมีเหตุการณ์ไปเร้าและเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากความคิดที่จะไปถึงเป้า
ประสงค์อันเป็นที่ปรารถนา (สวนา พรพัฒน์กุล, 2522 : 136)

ปัญหาการวิจัย

(Research Problem)

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ริเริ่มดำเนินการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้ง
เป็นกลุ่มเกษตรกร ในกรณีที่เกษตรกรยังไม่อาจจัดตั้งเป็นสหกรณ์ได้ ก่อรวมตัวกันจัดตั้ง
เป็นกลุ่มเกษตรกรนี้วัตถุประสงค์ให้กลุ่มเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการบริการความรู้ด้านอาชีพ
ทางการเกษตร และเป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้อาชีพทางการเกษตรของ
สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเกิดความมั่นคง ผู้ที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจะต้องมีคุณสมบัติและ
ลักษณะ คือมีอาชีพเกษตรกรรม สัญชาติไทย และบรรลุนิติภาวะ มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ตำบลที่
กลุ่มเกษตรกรดำเนินการอยู่ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ถ้อยทุนอย่างน้อยหนึ่งทุน แต่ต้องไม่เกินหนึ่ง
ในห้าของทุนทั้งหมด และไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรอื่น หรือสมาชิกสหกรณ์และในครอบ
ครัวหนึ่ง ให้เป็นสมาชิกได้หนึ่งคน

* ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 19 ปี กลุ่มเกษตรกร
ของประเทศไทยก็ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเห็นได้จากการจำแนกระดับชั้น 3
ระดับ ของกรมส่งเสริมการเกษตร คือระดับชั้น 1. กลุ่มเกษตรกรดีเด่น ยังมีจำนวนน้อยมาก
เมื่อเปรียบเทียบกับระดับชั้น 2. กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา และระดับชั้น 3. กลุ่มเกษตรกร
ซึ่งต้องปรับปรุงนั้นจะมีจำนวนกลุ่มอยู่เป็นจำนวนมากกว่าชั้น 1 ซึ่งเป็นที่น่าห่วงว่า ถ้าไม่มีการ
หาสาเหตุของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอย่างจริงจัง ในอนาคตอันใกล้ งานส่งเสริม
การเกษตรอาจประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 129 กลุ่ม กลับปรากฏว่า มีกลุ่ม
ระดับชั้นที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรดีเด่น) เพียง 27 กลุ่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.93 ของจำนวน
เกษตรกรทั้งหมดเท่านั้น ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา)

จำนวนถึง 71 กลุ่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 55.03 และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (กลุ่มเกษตรกรต้องปรับปรุง) จำนวน 31 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 24.04 ของทั้งหมด (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2534 : 1) จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่า เพราะเหตุใดจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจึงมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้นเป็นอย่างมาก

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงมุ่งเพื่อให้ทราบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีความโน้มเอียง ไปในแรงจูงใจชนิดใด ซึ่งผลักดันให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และมีแรงจูงใจระยะเริ่มแรกเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอย่างไร ตลอดจนมีแรงจูงใจอะไร หลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบมูลเหตุจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น ที่ผลักดันให้เข้ามาร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น ของจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อระบุและเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น ในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อทราบถึงความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

ผลการวิจัยในครั้งนี้คงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและบุคคลต่อไปนี้

1. ผู้กำหนดนโยบายและผู้บริหารงานส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย แผน การดำเนินงานด้านกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดเชียงใหม่ ให้ประสบความสำเร็จ
2. เจ้าหน้าที่งานการเกษตรที่รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดเชียงใหม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานกลุ่มทั่ว ๆ ไปสามารถกำหนดวิธีการและทิศทางในการเข้าถึงตัวสมาชิก กลุ่มเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ตลอดทั้งใช้เป็นเอกสารอ้างอิงของ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจในโอกาสต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

(Scope and Limitation of the Study)

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน เป็นสมาชิก กลุ่มภายใต้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่อาศัยและดำเนินกิจกรรมอยู่ในเขต จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

2. การศึกษาลักษณะกลุ่มเกษตรกร แยกออกเป็น 3 ระดับชั้น ดังนี้

2.1 ระดับชั้นที่ 1 กลุ่มเกษตรกรดีเด่น มีจำนวนทั้งสิ้น 27 กลุ่ม สุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด จำนวน 8 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 80 คน

2.2 ระดับชั้นที่ 2 กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา มีจำนวนทั้งสิ้น 71 กลุ่ม ลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด จำนวน 21 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 210 คน

2.3 ระดับชั้นที่ 3 กลุ่มเกษตรกรที่ต้องปรับปรุง มีจำนวนทั้งสิ้น 31 กลุ่ม ลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด จำนวน 9 กลุ่มสมาชิกจำนวน 90 คน

3. การศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการถือครองที่ดิน จำนวนที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ รายได้ ประสบการณ์การฝึกอบรม จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร และความเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีต่อพนักงานการเกษตร

4. ชนิดของแรงจูงใจที่ศึกษา แยกออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive)

4.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (affiliation motive)

4.3 แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง (prestige motive)

4.4 แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material gain motive)

5. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาตั้งแต่เดือน เมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2535

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร น่าจะมีเหตุจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นตัวกำหนดให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น ๆ ตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิก แรงจูงใจเหล่านี้มีความแตกต่างกันออกไปตามเจตจำนงของตัวสมาชิกที่มุ่งหวังผลอันเกิดจากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของตนเอง แรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการอันแท้จริงในตัวสมาชิก อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของกลุ่มเกษตรกรในที่สุด

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาวรรณคดีและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่าง ซึ่งปัญหาและการดำเนินการวิจัยอย่างถูกต้อง ได้ครอบคลุมเนื้อหาดังนี้

- แนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล
- แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ประเภทของแรงจูงใจ ทฤษฎีลำดับขั้นพัฒนา
- ชนิดของแรงจูงใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง และแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ

คนทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้วยเหตุที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ดังนั้นกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนเป็นอย่างมาก ว่ากันว่าชีวิตของคนเรานั้นมักจะหนีไม่พ้นกลุ่มตั้งแต่เกิดจนตาย กลุ่มจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาบุคลิกภาพก่อให้เกิดพลังการต่อรองและช่วยในการเปลี่ยนทัศนคติของคนได้ง่าย นอกจากนั้นการทำงานเป็นกลุ่มยังเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (นำชัย ทนผล, 2529 : 153) หลักการทำงานในรูปกลุ่ม (working as a group) การทำงานในรูปของกลุ่มนั้นเป็นสิ่งที่นำไปสู่การมีภาวะ "ความเชื่อมั่นว่าช่วยตัวเองได้" (self-esteem) และการทำงานใน

รูปกลุ่มจะบังเกิดผลต่อส่วนรวมและต่อสมาชิกเกษตรกรในหลายต่อหลายเรื่อง ถวิล ธาราโกชน์ (2524 : 135) ได้ให้เหตุผลของการรวมกลุ่มไว้ว่า การที่บุคคลต้องเข้าไปรวมกลุ่มกันนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะธรรมชาติของมนุษย์เอง ดังที่เพลโต (plato) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ไม่สามารถที่จะอยู่คนเดียวได้ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีจุดมุ่งหมายและความต้องการที่จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุ 4 ประการคือ ความพึงพอใจในกิจกรรมนั้น (pleasure from activities) มีความรู้สึกมั่นคง (a feeling of security) เพื่อส่งเสริมสถานภาพของตนเอง (enhancement of status) และเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ (for purpose of business)

กลุ่มจึงมีความสำคัญต่อบุคคลอย่างมาก ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า "กลุ่ม" ไว้หลายท่าน เช่น Bonner ใน ถวิล ธาราโกชน์ (2524 : 130) ให้ความหมายของกลุ่มว่า หมายถึง บุคคลจำนวนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดกลุ่ม (group) ซึ่งแตกต่างไปจากการรวมกัน (aggregate) และ Homans ใน ถวิล ธาราโกชน์ (2524 : 130) ได้ให้ความหมายของคำว่า "กลุ่ม" ว่า หมายถึง การที่บุคคลจำนวนหนึ่งมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ภายในช่วงเวลาหนึ่งและบุคคลที่ติดต่อกันนั้นมีจำนวนพอที่ทุกคนจะติดต่อกันได้อย่างใกล้ชิด โดยไม่ต้องผ่านบุคคลอื่น สำหรับสจ๊วต จันท์แอม (2528 : 22) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า "กลุ่ม" หมายถึง

1. การรวมของบุคคลที่สิ่งเร้าและความสนใจตรงกัน หรือร่วมทำกิจกรรมและมาตรฐานของพฤติกรรมร่วมกัน
2. กลุ่ม คือการรวมของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่มีจุดประสงค์กิจกรรม และมาตรฐานของพฤติกรรมร่วมกัน
3. สมาชิกของกลุ่มจะต้องมีความรู้สึก มีทัศนคติและเป้าหมายเป็นกลุ่ม ไม่ใช่เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
4. กลุ่มจะต้องมีการจัดระเบียบและโครงสร้างที่แน่นอน

สำหรับ Gilmer ใน สมศักดิ์ คำศรี (2522 : 172) ได้กล่าวถึงกลุ่มว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีค่านิยมตลอดจนมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

แต่ Marvin E. Shaw ใน สมัคคีต์ คำศรี (2522 : 172) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไปหลายลักษณะหรือลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. สมาชิกของกลุ่มมีการรับรู้หรือรู้ถึงความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น (perception and cognition)
2. การรวมกันของสมาชิกจะเกิดจากการจูงใจที่จะได้รับการตอบสนอง ความพอใจบางอย่าง (motivation and need satisfaction)
3. สมาชิกมีการสร้างเป้าหมายของกลุ่มรวมกัน (group goals)
4. มีการร่วมกันสร้างที่สถานของกลุ่มขึ้นมา (group organization)
5. สมาชิกมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (interdependency of group members)
6. สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน (interaction)

นอกจากนั้น นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 177) ได้อ้างความหมายของกลุ่มตามแนวคิดของ Bogardus ว่า กลุ่มคือบุคคลจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจร่วมกัน มีการเร่รวัชซึ่งกันและกัน และมีกิจกรรมร่วมอย่างซื่อสัตย์ Watson ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 177) ได้กล่าวเสริมถึงความหมายของกลุ่มเพิ่มเติมอีกว่า หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันโดยมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันแบบเผชิญหน้า (face to face interaction) ทุกคนมีการตระหนักถึงสมาชิกภาพของตนและได้รับความพึงพอใจในการที่ตนได้มีส่วนร่วมร่วมกับบุคคลอื่น สำหรับ โสภา ชูนิกุลชัย (2521 : 58) ได้ให้ความหมายของคำว่า กลุ่มคล้ายกับ Gilmer ที่ว่า กลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีการแสดงพฤติกรรมตอบโต้สัมพันธ์กัน ทุก ๆ กลุ่มที่เกิดขึ้นนั้นจะมีความผูกพันกันทางโครงสร้างหรือทางจิตใจก็ตามสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอาจประสบความสำเร็จกันหรืออาจมีความคิดเห็นสอดคล้องกันก็ได้ ที่เป็นเรื่องธรรมดาภายในกลุ่ม ทุกคนจะต้องมีระบบการดำเนินงานในกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและถ้าเป็นไปได้ในทางดีงามก็จะบรรลุเป้าหมายที่ได้ผลคุ้มค่า แต่ถ้าเป็นไปได้ในทางไม่ดีงามก็จะไม่เด่น

ทำนอง สิงคาลวนิช ใน ตีแรก ฤกษ์ห่าย (2527:86) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกลุ่มในทางการเกษตรว่า กลุ่มในทางการเกษตรได้แบ่งแยกออกเป็น 2 ประเภท คือกลุ่มที่มีการทำงานร่วมกันแบบเป็นทางการ หมายถึง การรวมกลุ่มโดยที่สมาชิกจำนวนหนึ่งสมัครใจเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการโดยมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กำหนดไว้เป็นหลักปฏิบัติแน่นอน และมีได้มีการเจาะจงเฉพาะคนที่คุ้นเคยเท่านั้น ผู้ใดก็ตามที่มีความสนใจในนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน มีคุณสมบัติถูกต้องและยินดีปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับแล้วก็เข้ามาร่วมได้ และมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามตัวบทกฎหมาย กลุ่มดังกล่าวนี้ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์ การเกษตร กลุ่มเกษตรกร ส่วนกลุ่มที่ไม่เป็นทางการนั้น ประกอบด้วยสมาชิก (เกษตรกร) ที่ติดต่อกันอย่างหลวม ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์แน่ชัด คือมีการรวมตัวเนื่องมาจากการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน ตลอดจนยอมรับนับถือความรู้สึกนึกคิดของกันและกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของหมู่คณะ

สำหรับเหตุผลของการรวมกลุ่มนั้น Engle และ Snellgrove ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 177) ให้เหตุผลไว้ว่าเป็นเพราะ

1. มีความพอใจในกิจกรรมของกลุ่มจึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
2. รวมกลุ่มเพราะต้องการความมั่นคงในกิจการของตน
3. เพื่อส่งเสริมสภาพภาพของตนเอง ทำให้เกิดความภูมิใจ (self esteem) อันเป็นลักษณะความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน
4. เพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ การรวมกลุ่มกันของบุคคลมีความหมายจะได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพบปะสังสรรค์ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจคล้าย ๆ กัน

ในเรื่องของการทำงานอย่างบังเกิดผลนั้น ตีแรก ฤกษ์ห่าย (2527 : 89) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ที่ทำให้กลุ่มทำงานอย่างบังเกิดผลดังนี้

1. การมีโครงสร้างขององค์การที่ทำให้กลุ่มทำงานร่วมกันอย่างบังเกิดผล
2. มีการโยงเป้าหมายของกลุ่มกับเป้าหมายของบุคคลเข้าด้วยกัน

3. วางมาตรการที่เหมาะสมให้เกษตรกรเป้าหมายได้เลือกผู้นำที่มีการเสียสละ มีความจริงใจ มีความอดทน มีความสามารถในการชักจูงให้กลุ่มดำเนินการกระทำการร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้นำ

4. มีการปรับปรุงบรรยากาศภายในกลุ่ม และมีการยกย่องสมาชิกทุกคนให้เท่าเทียมกัน ให้มากที่สุด

5. มีการกระทำหน้าที่ต่าง ๆ ของกลุ่มให้ครบถ้วน

พร้อมกันนี้ สมศักดิ์ คำศรี (2522 : 183) ได้แนะนำถึงเทคนิคในการสร้างความร่วมมือในการทำงานกลุ่มไว้ 7 ประการคือ

1. ผู้นำต้องหาทางสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรกับผู้ร่วมงานทั้งในด้านทำงานและด้านส่วนตัว
2. กำหนดเป้าหมายของกลุ่มร่วมกันและเป้าหมายควรเด่นชัด
3. จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิก ในกลุ่มอย่างเหมาะสม
4. คำนึงถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและความเป็นอยู่ของสมาชิก
5. ระบบการสื่อสารภายในกลุ่มจะต้องมีประสิทธิภาพ
6. วางแผนป้องกันไม่ให้เกิดความแตกแยกระหว่างสมาชิก ความแตกแยกเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อการร่วมมือ
7. พยายามรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก ให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกัน

การที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ความร่วมมือของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญมาก สมศักดิ์ คำศรี (2522 : 182) ได้ให้ความคิดเห็นถึงลักษณะของกลุ่มที่แสดงออกถึงการมีความร่วมมือกันระหว่างสมาชิก เพื่อดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย อาจได้แก่ปัจจัยต่อไปนี้

1. มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันหรือมีสามัคคีจิต (esprit de corps) สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ช่วยเหลือกันทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. สมาชิกแต่ละคนบรรลุเป้าหมายไปพร้อม ๆ กัน สมาชิกจะมีความรู้สึกถึงความสำเร็จของกลุ่มเป็นความสำเร็จของตน และถ้ากลุ่มประสบความสำเร็จแล้วก็หมายถึงความสำเร็จของตัวเอง

3. ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกที่อาจจะเกิดขึ้น มีสาเหตุจากความบังเอิญมิใช่เกิดจากความอิจฉาริษยา การกลั่นแกล้งหรือการปิดแข่งปิดขากัน

4. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะให้เกียรติและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

5. สมาชิกทุกคนมีขวัญและกำลังใจในการทำงานดีมีความกระตือรือร้น

6. สมาชิกทุกคนยอมรับในระบบการทำงาน

7. บรรยากาศแห่งมิตรภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีเขาไม่มีเรา สมาชิกแตกต่างกันเฉพาะบทบาทและสถานภาพ

สำหรับการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้น อาจเกิดได้หลายลักษณะ นำชัย ทนผล และ สุนิลา ทนผล (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 183) ได้แบ่งแยกการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มไว้ 4 ประการคือ

1. การเป็นสมาชิกกลุ่มโดยกำเนิด (by birth) คือการเป็นสมาชิกของกลุ่มตามเชื้อสาย เผ่าพันธุ์
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มโดยการสมัคร (by application) คือการเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยวิธีการแสดงความจำนงแล้วได้รับคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิก
3. การเป็นสมาชิกโดยการรับเชิญ (by invitation) คือการเป็นสมาชิกกลุ่มโดยการรับเชิญ
4. การเป็นสมาชิกโดยการรวมตัวกัน (by mutual consent) คือการเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยการร่วมใจกันรวมตัวเป็นกลุ่มขึ้น

อิทธิพลของกลุ่มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

พฤติกรรมของบุคคลมีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มคนที่บุคคลนั้นร่วมทำงานอยู่ด้วย ระบบวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นได้รับมา

เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยที่มีส่วนสร้างสมลักษณะของบุคคลให้มีพฤติกรรมแตกต่างกัน (สงวน สิทธิลิขสิทธิ์, 2527 : 177) และหากพิจารณาถึงอิทธิพลของกลุ่มแล้วจะเห็นว่าบุคคลย่อมใช้กลุ่มสนองความต้องการส่วนบุคคล กลุ่มจึงเกิดจากบุคคลหลาย ๆ คนมารวมกันด้วยความสนใจร่วมกัน ยินยอมพร้อมใจในการกำหนดกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนที่เรียกว่า ปทัสถานของกลุ่มขึ้นมา เพื่อให้การประพฤติปฏิบัติของบุคคลในกลุ่มเป็นไปในแนวเดียวกัน และปทัสถานของกลุ่มนี้เองที่มีอิทธิพลต่อบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นย่อมแสดงว่ากลุ่มมีอิทธิพลในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างมาก ส่วนจะเปลี่ยนแปลงไปในทางดีหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัด สุชา จันทน์แอม (2528 : 24) ได้สรุปถึงอิทธิพลของกลุ่มว่า เมื่อมนุษย์เข้ามาอยู่ในกลุ่มสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อมมีอิทธิพลต่อกันคือ

1. มีอิทธิพลต่อการกระทำต่าง ๆ เมื่อบุคคลเข้ามาอยู่ในกลุ่มแผนงานต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของแต่ละคนก็จะเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของกลุ่ม ลักษณะการกระทำก็เป็นการร่วมมือทำงานให้เสร็จเร็วที่สุด
2. มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์และความคิดซึ่งกันและกัน
3. มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกระทำต่าง ๆ พฤติกรรมในกลุ่มมีลักษณะที่มีการแข่งขัน (competitive) และมีลักษณะที่ให้ความร่วมมือ (cooperative)

พฤติกรรมของมนุษย์ที่ปรากฏในสังคมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของแต่ละคน พฤติกรรมระหว่างบุคคลหรือพฤติกรรมในกลุ่มบุคคล ย่อมเกิดขึ้นจากความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลมีความเกี่ยวข้องกันในชีวิตและอยู่ร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดความต้องการในสิ่งต่าง ๆ อันได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต และอาจจะต้องการสิ่งอื่นตามมาเพื่อความสุขสบายของชีวิต นอกจากนี้แล้วมนุษย์ยังต้องการความสำเร็จ และความสมหวังในชีวิตของตนอันนับได้ว่าเป็นจุดสำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จึงเป็นเรื่องที่ควรจะเข้าใจว่ามีอะไรเป็นแรงจูงใจให้เขาทำ

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ฟิลิธส์ สารวิจิตร (2523 : 46) ได้กล่าวถึงความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึง การกระตุ้นให้บุคคลกระทำงานหรือสิ่งที่ต้องการโดยอาศัยการใช้เครื่องมือล่อภายนอก เช่น ค่าจ้าง รางวัล ยศ ตำแหน่ง หรือการกระตุ้นจากภายในโดยอาศัยความต้องการ ความสนใจ และแรงขับของบุคคลเองเป็นเครื่องกระตุ้น สำหรับ ฌิวิล ธาราโกชน์ (2524 : 87) ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจ (motive) ว่าหมายถึงพลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งพร้อมที่จะกระตุ้นหรือชี้ทาง (urge or direct) ให้อิทธิพลกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และฌิวิล ธาราโกชน์ (2524 : 99) ยังได้อ้างถึงทฤษฎีแรงจูงใจของ Atkinson ว่า หมายถึง การทำงานใด ๆ ก็ตามการแสดงพฤติกรรมของคนต่อความสำเร็จในงานนั้นจะขึ้นอยู่กับค่าหรือผลประโยชน์ที่พึงจะได้จากการกระทำกล่าวคือ การเกิดแรงจูงใจที่หลีกเลี่ยงความล้มเหลว จากข้อความนี้สามารถสรุปเป็นแนวโน้มในการทำงานของคนเราได้ 2 ประการ คือ ทำโดยมุ่งหวังความสำเร็จและทำโดยหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ในทำนองเดียวกัน เดโซ สวานานท์ (2518 : 225) ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจว่า หมายถึง แรงผลักดันให้ร่างกายกระทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ ซึ่งต่างจากการให้คำจำกัดความของ ประพันธ์ สุทธาวาส (2522 : 86) ที่ได้กล่าวถึงแรงจูงใจว่าเป็นสภาวะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 3 ทาง คือ

1. สภาวะที่ไปทำให้เกิดพฤติกรรม
2. สภาวะที่ทำให้ยับยั้งพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่ง และ
3. สภาวะที่ไปทำให้กำหนดแนวทางพฤติกรรมที่จะแสดงออกมา และยังคงกล่าวต่อ

ไปถึงขอบข่ายการเกิดแรงจูงใจว่าประกอบไปด้วย

1. ความต้องการ (needs) ซึ่งรวมทั้งความต้องการทางกาย ความต้องการทางจิตใจและสังคม
2. แรงขับ (drives) เป็นตัวเสริมกำลังให้ไปสู่เป้าหมาย
3. เป้าหมาย (goals) คือสิ่งที่จะทำให้แรงขับลดลงและสนองความต้องการได้

กลุ่มเกษตรกรหลายกลุ่มได้ดำเนินงานจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะสมาชิกภายในกลุ่มมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อย่างแท้จริง แต่ขณะเดียวกันกลุ่มเกษตรกรอีกจำนวนมากก็ประสบกับความล้มเหลว ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเพียงสิทธิพิเศษ มากกว่าต้องการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาทิ เช่น สามารถกู้เงิน โดยไม่ต้องนำเอาที่ดินมาจำนอง การที่บุคคลเข้า เป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้นมักจะมีแรงจูงใจในเรื่องที่เกี่ยวกับความต้องการ ความมั่นคง ในเรื่องของปัจจัยพื้นฐาน ความต้องการในเรื่องของการที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ คือได้ มีการติดต่อกับเพื่อนใหม่หรือเกิดความคุ้นเคยกับเพื่อนที่รู้จักแล้วมากขึ้น ตลอดจนการเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ และความรับผิดชอบใหม่ ๆ นอกจากนี้การเข้ามารวมกลุ่มยังต้องการในเรื่องของการได้รับความยอมรับจากคนอื่น หรือได้รับการสนองตอบมากกว่า

แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยาพบว่า พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจ มีลักษณะพิเศษ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. พฤติกรรมที่มีแรงจูงใจ เริ่มแรกจะมีแรงขับและจะก่อให้เกิดการแสวงหาวิธีการลดแรงขับอันมีเป้าหมาย เมื่อแสดงวิธีการได้ก็สามารถจะลดแรงขับหรือสนองความต้องการได้
2. แรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถเลือกได้
3. พฤติกรรมอาจมีลักษณะว่องไวหรือเฉื่อยช้าได้
4. พฤติกรรมที่ไม่ได้รับการตอบสนองความเครียดจะเกิดขึ้น อันที่จริงจะหาทางตอบสนองอีกเพื่อลดความเครียดนี้ (พัชนี วรกวิน, 2526 : 93)

พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่มนุษย์เราแสดงออกมานั้นมีสิ่งชักนำหรือหนุนหลังอยู่ สิ่งชักนำหรือหนุนหลังนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ตัวตนหรือไม่ได้เป็นรูปธรรม หากแต่เป็นนามธรรมอันหนึ่ง เราเรียกสิ่งนั้นว่า แรงจูงใจ ชูชีพ อ่อน โคนสูง (2522 : 13) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมของคนเราแตกต่างกันออกไปว่าเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ

1. พลังงานชีววิทยา (biological force) หมายถึงแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการของร่างกาย เมื่อร่างกายมีความต้องการเกิดขึ้นจะเกิดแรงผลักดันให้ร่างกายกระทำการกิจกรรมซึ่งก็จะแตกต่างกันออกไป

2. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (natural environment) หมายถึง สิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่บุคคลได้ประสบอยู่ เช่นสภาพดินฟ้าอากาศ สภาพทางภูมิศาสตร์ บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่แตกต่างกันจะทำให้บุคคลเกิดความแตกต่างกัน

3. วัฒนธรรม (culture) หมายถึง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม บุคคลที่อยู่ในสังคมหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะทำให้เกิดการแตกต่างระหว่างบุคคลขึ้น

ประเภทของแรงจูงใจ

ดิเรก ฤกษ์หุ่ย (2527 : 87) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจของมนุษย์โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจทางสรีระ (physiological motives) คือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในร่างกาย เช่น ความหิว กระหาย ถ่ายของเสีย เพศสัมพันธ์ เป็นต้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "แรงจูงใจปฐมภูมิหรือแรงจูงใจขั้นต้น" (primary motive)

2. แรงจูงใจทางสังคม (social motives) หรือแรงจูงใจทางจิตวิทยา (psychological motives) คือแรงจูงใจที่ไม่เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกายหรือระบบประสาท แต่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การต้องการความปลอดภัย ความรัก ความเป็นเจ้าของ การยอมรับนับถือ อำนาจ ความสำเร็จ เป็นต้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "แรงจูงใจทุติยภูมิหรือแรงจูงใจขั้นสอง" (secondary motives) แรงจูงใจทางสังคมเป็นแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในกลุ่มหรือการมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม แรงจูงใจอย่างหนึ่งอาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล

การตั้งสมมุติฐานของ Sigmund Freud ใน เดโซ ส่วนานท์ (2518 : 52) เกี่ยวกับเรื่องของแรงจูงใจที่สำคัญ ๆ ว่ามีอยู่ด้วยกัน 6 ประการคือ

1. พฤติกรรมทั้งสิ้นของมนุษย์ถูกจูงใจ
2. การอธิบายพฤติกรรมใด ๆ ของมนุษย์จำต้องวิเคราะห์แรงจูงใจให้รู้แจ้ง
3. แรงจูงใจนั้นเป็นพลังงานรูปหนึ่งซึ่งมีติดตัวทุกผู้ทุกกายเป็นธรรมชาติ
4. พลังงานทางใจอันถือว่าเป็นแรงจูงใจก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้น มีได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับรู้สึกสำนึกหนึ่ง กึ่งสำนึกหนึ่ง และไร้สำนึกหนึ่ง
5. การขัดแย้งทางพลังงานใจในแต่ละระดับนี้เอง ที่เป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์เรา
6. พลังงานทางใจย่อมมีจำนวนคงที่เสมอ นั่นคือเราไม่สามารถสร้างใหม่หรือทำลายพลังงานใจได้

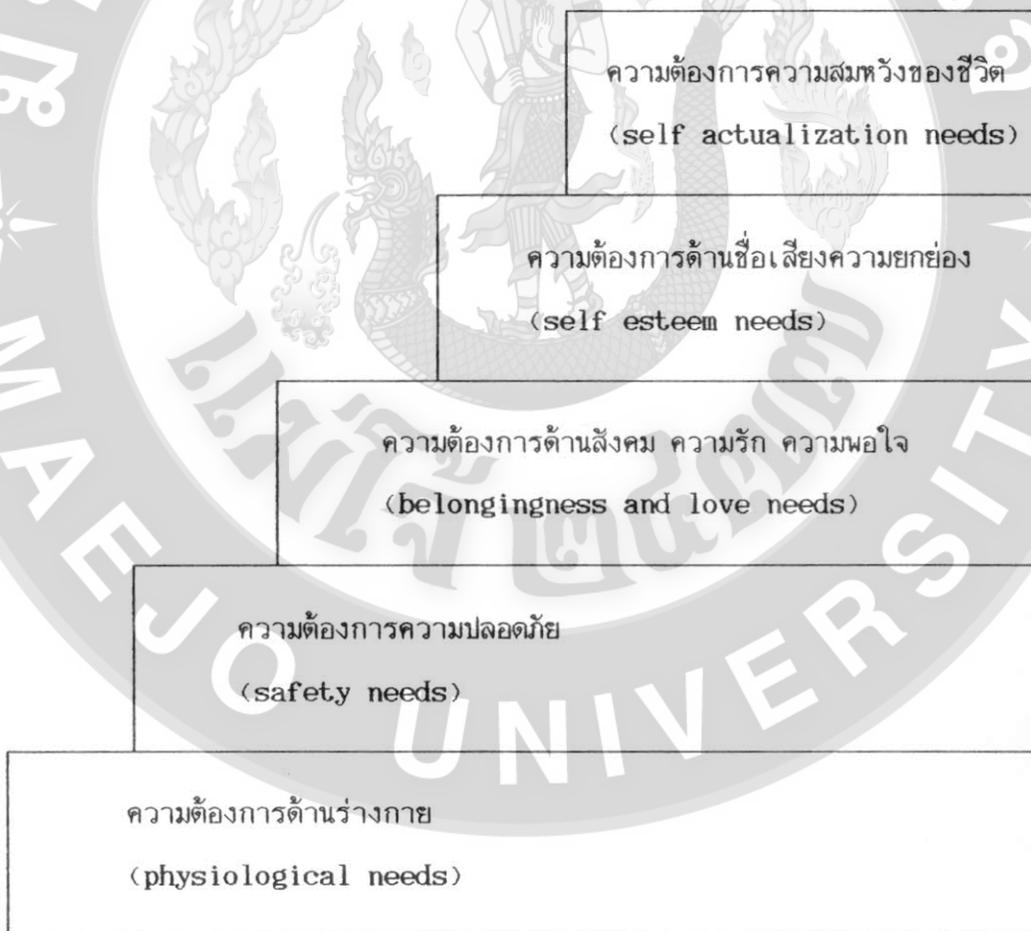
ทฤษฎีลำดับขั้นพัฒนา (theory of sequential development)

Abraham H. Maslow ใน ส่วนา พรพัฒน์กุล (2522 : 119) เป็นผู้เสนอทฤษฎีของความต้องการของบุคคลขึ้นมา โดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุดไปจนกระทั่งถึงความต้องการขั้นสูงสุดรวมทั้งหมด 5 ขั้นตอนด้วยกันดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) ได้แก่ความต้องการที่จะลดความกระหาย ความหิว ต้องการพักผ่อนหลับนอน ต้องการทางเพศ
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (safety needs) ได้แก่การต้องการความอบอุ่น มั่นคง ต้องการความคุ้มครอง ต้องการหนีห่างจากอันตราย ต้องการทราบสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. ความต้องการด้านสังคม ความรัก ความพอใจ (belongingness and love needs) ได้แก่ความต้องการเพื่อน ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการคู่รักหรือครอบครัว ผู้ที่ไม่ได้รับการสนองความต้องการนี้อาจแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ โดยที่ใจจริงมิได้ประสงค์ที่จะกระทำเช่นนั้น แต่ทำเพื่อเรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น

4. ความต้องการด้านชื่อเสียงการยกย่อง (self esteem needs) ได้แก่ ความต้องการการเคารพนับถือ ต้องการความเชื่อมั่นที่จะกระทำสิ่งที่ดีร่วมกับผู้อื่น ต้องการให้ผู้ชื่นชมเชยและยินดีในการกระทำของตน ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนมีคุณค่า ต้องการความสำเร็จ อิศระภาพ เสรีภาพ ฯลฯ การถูกขัดขวางไม่ให้ได้รับการสนองตอบความต้องการขั้นนี้ จะมีผลให้เกิดความรู้สึกว่าขาดผู้คอยช่วยเหลือค้ำจุน

5. ความต้องการความสมหวังของชีวิต (self actualization) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าใจและรู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ ต้องการที่จะคิดหรือกระทำในสิ่งที่เป็นจริงให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของตนเอง ความต้องการตระหนักในตน จนมีผลให้บุคคลต้องการจะพัฒนาให้เจริญถึงขีดสุด ต้องการที่จะช่วยใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์และเหมาะสมแก่ส่วนรวมอย่างแท้จริง

ภาพ 1 ลำดับขั้นแห่งความต้องการ A. H. Maslow

ที่มา : สwana พรพัฒน์กุล. 2522. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แสงรุ่งเรืองการพิมพ์.

ในจำนวนความต้องการทั้ง 5 ชั้นตอนนี้ จะเห็นได้ว่าความต้องการชั้นสูงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อความต้องการต่าง ๆ ในชั้นต่ำกว่าได้รับการสนองตอบมาแล้ว นอกจากนี้ มนุษยตนะ วัฒนา (2532 : 172) ได้วิเคราะห์หลักพื้นฐานของ Maslow มาเป็นความคิดรวบยอดตามลำดับขั้นดังนี้

1. พฤติกรรมของคนเราจะถูกครอบงำและกำหนดขึ้น โดยกลุ่มของความต้องการชั้นพื้นฐานอันมีอยู่ไม่เพียงพอมากที่สุด
2. บุคคลแต่ละคนจะสนองความต้องการต่าง ๆ ของตนอย่างเป็นระบบเริ่มด้วยความต้องการชั้นพื้นฐานมากที่สุด แล้วเคลื่อน ไปยังชั้นที่สูงขึ้นตามลำดับ
3. กลุ่มความต้องการชั้นพื้นฐานที่มีมากกว่านั้นคือ ความเข้มแข็งที่สะสมเอาไว้ เพื่อให้คน ได้มีความต้องการในชั้นที่สูงกว่าชั้นไปอีก

นำชัย ทนผล และสุนิลา ทนผล (2531 : 57) ยังได้อ้างคำกล่าวของ Lupdag ที่ระบุว่า ความต้องการหรือแรงจูงใจนั้นสามารถใช้ทดแทนกันได้เพราะความต้องการเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความขาดแคลนของบุคคล ซึ่งเป็นแรงผลักดัน ให้บุคคลประกอบกิจกรรมเพื่อบรรลุตามเป้าหมายของบุคคลนั้น ในการเกิดแรงจูงใจซึ่งอยู่เบื้องหลังของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกนั้น และพวงเพชร วัชรอยู่ (2526 : 230) ได้กล่าวเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจอาจมองเห็นได้หรืออาจถูกปิดบัง (cover) การกระทำของคนนั้นยากที่จะหาคำตอบที่แท้จริงได้ว่าจะมาจากสาเหตุใด เช่น บุคคลนั้นเองอาจไม่ทราบเกี่ยวกับแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของตน ทั้งยังได้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของความต้องการที่เกี่ยวข้องกัน 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นความต้องการ (need stage) ความต้องการเป็นภาวะการขาดสมดุลย์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดสิ่งที่ทำให้ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกายดำเนินไปตามปกติ สิ่งที่ขาดนั้นอาจเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตอย่างมหันต์

ขั้นแรงขับ (drived stage) ความต้องการชั้นนี้ ได้กระตุ้น ให้เกิดแรงขับภายใน คือ เมื่อเกิดความต้องการแล้วบุคคลนั้นเฉยอยู่ไม่ได้ อาจมีความกระวนกระวาย อยู่ไม่สุข ภาวะที่บุคคลมีความกระวนกระวายอยู่ไม่สุขจะมีมากน้อยเพียง ใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับความต้องการด้วย

ขั้นพฤติกรรม (behavior stage) เมื่อเกิดความกระวนกระวายขึ้นความกระวนกระวายจะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา แรงขับจะเป็นพลังให้แสดงพฤติกรรมได้รุนแรงหรือมากน้อยต่างกัน

ขั้นลดแรงขับ (drive reduction stage) เป็นขั้นสุดท้ายคือ แรงขับจะลดลงภายหลังการเกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการมาแล้ว สามารถเขียนเป็นแผนจะได้รูปวัฏจักรของขั้นตอนของความต้องการดังนี้

ภาพ 2 วัฏจักรขั้นตอนของความต้องการ

ที่มา : พวงเพชร วัชรอยู่. 2526. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนิดของแรงจูงใจ

นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 7) ได้ระบุถึงการเกิดของแรงจูงใจตามแนวคิดของ Samayao ว่าสามารถเกิดขึ้นได้ 3 ระดับคือในระดับองค์การ กลุ่มงานและตัวบุคคล สำหรับแรงจูงใจในระดับบุคคลนั้นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (affiliation motive) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (power motive) และแรงจูงใจใฝ่การยอมรับ (recognition motive) ในทำนองเดียวกัน Schaefer ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 7) ได้กล่าวอ้างผลงานการศึกษาของ McClelland เกี่ยวกับชนิดของแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะต้องอ้างถึงความต้องการขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นมูลเหตุให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองอยู่ 3

กลุ่มคือ ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ ความต้องการใฝ่อำนาจ และความต้องการใฝ่สัมพันธ์ ผลการศึกษาของ Mc Clelland นี้พบว่ามนุษย์มักจะมีระดับความต้องการเหล่านี้ในระดับของความเข้มขันที่แตกต่างกันไป เนื่องจากความแตกต่างของลักษณะของบุคคลและวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล

เนื่องจากความเชื่อของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจยังมีความแตกต่างกันในด้านการเกิดซึ่งบางคนเชื่อว่าเกิดจากพื้นฐานของแรงจูงใจทางสรีระ แต่บางท่านก็เชื่อว่าเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ทางสังคม และบางส่วนก็เชื่อว่าเกิดขึ้นจากระบบรางวัล ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ 4 ชนิดด้วยกันอันได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ และแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive)

ประพันธ์ สุธธาวาส (2522 : 96) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึงแรงจูงใจที่กระตุ้นให้คนเราพยายามทะเยอทะยานที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยความมานะบากบั่นคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะไม่ยอมแพ้สิ่งใดง่าย ๆ จะพยายามสู้อย่างมากและมักจะสามารถทนต่อการเปลี่ยนแปลงถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์และทำให้เกิดความสำเร็จได้ สำหรับสวนา พรหมกุล (2522 : 133) และพรณี ชูชัย (2522 : 227) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คล้าย ๆ กันคือ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จจลุล่วงด้วยดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในคำจำกัดความของ ประภาณี สัญชาติเจตน์ (2522 : 68) หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จจลุล่วงไปด้วยดีแข่งขันกันด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำให้ดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ในแนวคิดของซูซีฟ อ่อน โคนสูง (2518 : 7) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะประสบผลสำเร็จและความเชี่ยวชาญในงานที่ยากซับซ้อน เมื่อเผชิญกับอุปสรรคจะไม่ท้อถอยจะมีแต่ความวิริยะ อุตสาหะ ฝ่าฟัน

อุปสรรคทั้งมวลให้หมดไป ต้องการอิสระในการแสดงออกทั้งในที่ที่เป็นรูปธรรมและแนวความคิด มีความรู้สึกที่ต้องการชัยชนะในการแข่งขันหรือดีเด่นกว่าบุคคลอื่น ให้เท่าเทียมมาตรฐานอันสูงส่งที่ตัวเองตั้งไว้ มักมีความรับผิดชอบสูง ชอบเป็นผู้นำ กล้าเสี่ยง สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่แสดงว่ามีความต้องการได้สัมฤทธิ์สูงมีลักษณะดังนี้คือ

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (modulate risk taking) ในกรณีที่ต้องการใช้ความสามารถไม่ใช่โชคช่วย มีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยว บุคคลที่ต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักไม่พอใจทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ฝีมือหลายมือ หากเลือกหาสิ่งที่ยากพอสมควรเพราะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวเองและการกระทำสิ่งที่ยากได้สำเร็จนั้น ทำให้ตนเองพอใจ ส่วนผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำมักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จ หรือมีฉันทันทีก็จะเสี่ยงเกินไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่สำเร็จแต่ก็หวังพึ่งโชค

2. ชัยชนะ (energetic) หรือชอบทำอะไรแปลก ๆ ใหม่ ๆ อันจะทำให้ตนเองรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่ต้องการสัมฤทธิ์สูงมักไม่ได้ขยันขันแข็งไปทุกกรณี เพราะเขาจะมานะพากเพียรเฉพาะสิ่งที่ท้าทาย ช่วยขุดความสามารถของตัวเองและทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไป

3. รับผิดชอบในตัวเอง (individual responsibility) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์สูงมักจะพยายามทำงานเพื่อความพอใจของตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่องตนและชอบที่จะมีเสรีภาพในการที่จะคิดหรือทำอะไรไม่ชอบให้คนมาบงการ

4. ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนเองมีผลอย่างไร (knowledge of result of decision) ไม่ใช่เพียงคาดคะเนเอาว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ นอกจากผู้ต้องการความสัมฤทธิ์สูงยังพยายามทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกเมื่อทราบว่า การกระทำของตนเองเกิดผลอย่างไร

5. คาดการณ์ล่วงหน้า (anticipation of future possibility) ผู้มีความต้องการสัมฤทธิ์สูงมักจะเป็นผู้ที่มีแผนระยะยาว เพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำ

6. ความล้นหลามในการจัดระบบงาน (organization skills)

7. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ มีความทะเยอทะยาน ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอนพฤติกรรมจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในความหมายของ Mc Clelland ใน ถวิล ธาราโภชน (2524 : 92) ได้หมายถึงบุคคลที่มีลักษณะ 4 ประการคือ

1. การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เขาจะพยายามที่จะทำให้สำเร็จมากกว่าจะทำให้เพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
2. เขาจะเลือกทำงานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ตามความสามารถของเขา
3. เขาจะคิดว่างานทุกอย่างจะสำเร็จก็ด้วยความตั้งใจและจริงใจของตนเอง ไม่ใช่เพราะโอกาสอำนวยให้
4. เขาจะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและมีคุณภาพโดยไม่คิดถึงรางวัลและชื่อเสียงของตนเอง

นอกจากนั้น Mc Clelland ใน ถวิล ธาราโภชน (2524 : 100) ยังได้เสนอวิธีสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ด้วยกัน 4 ประการคือ

1. ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและพยายามทำให้สำเร็จเป็นขั้น ๆ ไป
2. พยายามศึกษาและเลียนแบบจากตัวอย่างที่ดี
3. ต้องสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน
4. ต้องมีความเพียรพยายามและไม่ทอดทิ้งอุปสรรค

เรื่องลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ของ Mc Clelland นั้นมีความสอดคล้องกับข้อเสนอของซูซีฟ อ่อน โคนสูง (2522 : 47) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมให้เห็นว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นต้องเป็นบุคคลดังต่อไปนี้

1. เป็นบุคคลที่มีความมานะพยายาม ชอบทำสิ่งที่ยาก ๆ และสนุกสานกับกิจกรรม
นั้น ๆ

2. เป็นบุคคลที่ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยาน
4. เป็นบุคคลที่ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
5. เป็นบุคคลที่มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ในพฤติกรรมที่แสดงออก

ตามลักษณะการแบ่งลำดับชั้นของความต้องการของมนุษย์นั้น Morgan ใน สุรางค์
จันทร์เอม (2528 : 119) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการความสำเร็จ (achievement) เป็น
ความต้องการขั้นสูงสุดทุกชีวิตต่างตื่นนอนไปสู่ความสำเร็จเพราะความสำเร็จคือ ความสุข ความ
พอใจของทุกชีวิต พรูดี ชูทซ์ (2522 : 227) ได้กล่าวเสริมว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
ต้องเป็นบุคคลที่ประกอบไปด้วยหลัก 3 ประการคือ เป็นผู้ที่มีมานะบากบั่นพยายามที่จะเอาชนะ
ความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง เป็นผู้ทำงานมีแผนและเป็นผู้ที่
ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง (level of aspiration) ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ต่ำซึ่งจะเป็นบุคคลที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย มักตั้งเป้าหมายไปในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยง
ความล้มเหลวและตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ สำหรับบุคคลที่จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากน้อย
เพียงใดนั้น Mc Clelland ใน ปรภานิศ สัญชาติเจตน์ (2522 : 68) ได้ให้เหตุผลว่า
ย่อมแล้วแต่การอบรมเลี้ยงดูที่บุคคลนั้นได้รับจากบิดามารดาเมื่อเยาว์วัย หากใช้ดินฟ้าอากาศ
หรือเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ไม่ ตามหลักจิตวิทยาสาขาจิตวิเคราะห์เชื่อว่าความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของ
บุคคลนั้นมีกำเนิดมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่
บุตรยังเยาว์วัย มโนภาพเกี่ยวกับบิดามารดาความอัจฉริยภาพและความมานะพยายามที่จะแข่งขัน
กับผู้อื่นเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่คุณคนเรียนรู้มาตั้งแต่เด็กและมักติดตัวไปจนเติบโตใหญ่

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (affiliation motive)

โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีแรงจูงใจอยู่อย่างหนึ่งได้แก่ การเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น
เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคคลจึงจำเป็นต้องการกระทำจิตใจของตนเอง โดยการเอาใจใส่ต่อคนอื่นรู้จัก

เห็นอกเห็นใจคนอื่น เช่น ช่วยเหลือคนอื่นและกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเรามีความสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากคนอื่น ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ก็คือ แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือของบุคคลในสังคม (ถวิล ธาราโกชน์ ใน นำชัย ทุนผล, 2531 : 10) นอกจากนั้น พรรณี ชูทัย (2522 : 230) ยังให้คำจำกัดความของคำว่าแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ว่าหมายถึง ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นเป็นที่รักใคร่ชอบพของเพื่อนฝูง ได้รับความนิยมในกลุ่มและกล่าวต่อไปว่า ผู้ที่จะได้มาซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ก็คือ การที่เป็นคนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีใจคอกว้างขวางโอบอ้อมอารี พฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นของพวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงคือ ความพยายามหลีกเลี่ยงจากการโต้แย้งอันจะทำให้เกิดความฝืดเคืองและไม่พึงพอใจและมักจะมีพฤติกรรมคล้ายตาม (conformity) เพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจจากฝ่ายตรงข้าม การพัฒนาการของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มีการพัฒนามาจากวัยเด็กในสภาพครอบครัวที่มีความเป็นอยู่อย่างอบอุ่น พ่อแม่ไม่มีลักษณะเข้มขู่ ก้าวร้าว ไม่มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น พี่น้องและทุกคนในบ้านอยู่ด้วยความรักใคร่ เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าการเคารพเชื่อฟังจะนำมาซึ่งความรัก ความเอ็นดูจากผู้ใหญ่ ซึ่งผลจากการเรียนรู้นี้จะพัฒนาขึ้นมาเป็นบุคลิกประจำตัวของคน ๆ นั้น ให้เป็นคนที่ทำอะไรเพื่อให้คนอื่นพึงพอใจเสมอ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 48) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ว่าหมายถึง ความปรารถนาประเภทหนึ่งของบุคคลที่จะนำตัวเข้าร่วมในสังคมจะมีความรู้สึกยินดีเมื่อได้รับความรักความทูลนอมหรือการยอมรับจากผู้อื่น จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อความโดดเดี่ยว การพลัดพราก การทะเลาะวิวาท จะรู้สึกเสียใจต่อการกระทำที่บั่นทอนมิตรภาพ จะมีความสุขใจเมื่ออยู่ร่วมในกลุ่ม รวมทั้งจะมีความซื่อสัตย์ภักดีต่อเพื่อนทุกคน ความปรารถนาดังกล่าวนี้จะมีมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่มีความวิตกกังวล ดังนั้นพฤติกรรมของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีอยู่บนพื้นฐานของมิตรภาพและบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีความรู้สึกดังนี้คือ รู้สึกว่าตัวเองถูกทอดทิ้ง (rejection) รู้สึกว่าตัวเองโดดเดี่ยว (loneliness) รู้สึกไม่ชอบ (negative) ต่อการแตกแยกทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้สึกว่าได้พลัดพรากหรือจากไกลสิ่งที่ตัวปรารถนา (physical departure) รู้สึกว่าไม่ได้รับความรักตอบแทน (no reciprocal love) และต้องการชดใช้ (reparation) การกระทำครั้งก่อนที่ทำให้บุคคลอื่นไม่พอใจ บุคคลที่มีแรง

จงใจใฝ่ลัทธิสูงนั้น ชูชีพ อ่อน โศกสูง (2522 : 51) ได้ระบุว่า จะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้คือ

1. ชอบทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม
2. เข้าใจและเห็นใจกันในหมู่เพื่อนร่วมงาน
3. ไม่ทอดทิ้งเพื่อนเพื่อเอาตัวรอด
4. มีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างสม่ำเสมอ
5. พฤติกรรมทุกอย่างจะต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งมิตรภาพและไมตรี

ตามลักษณะการแบ่งลำดับชั้นของความต้องการของมนุษย์นั้น Morgan ใน สุวรรณ์เอม (2528 : 119) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการเข้าร่วมพวก (affiliation) เกิดจากการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย การยกย่องจากผู้อื่น ตลอดจนความต้องการที่จะรักผู้อื่นจึงต้องการเข้าร่วมพวก เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

3. แรงจูงใจชื่อเสียง (prestige motive)

นิภา สุวรรณแสง ตุมรสุนทร ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 12) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์กระทำหน้าที่การงานก็เพื่อความมีเกียรติในสังคม มนุษย์เราจะมี ความภาคภูมิใจมากเมื่อคนในสังคมยอมรับและให้เกียรติเขา ดังนั้นความต้องการมีชื่อเสียงนับได้ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งซึ่งเป็นแรงขับ (drive) ให้เกษตรกรผู้นำเข้ามามีบทบาทในงานส่งเสริมเกษตรร่วมกับเจ้าพนักงานการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อร่วมกันพัฒนาการเกษตรของประเทศและ ไวรัส เจียมบวรจง (2522 : 18) ได้กล่าวถึงความต้องการทางสังคม และระบุว่ามนุษย์มีความต้องการให้คนอื่นเห็นความสำคัญของตนเอง ต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง และความภาคภูมิใจในตนเอง การที่จะมีชื่อเสียงได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาตนเอง มองการณ์ไกลอย่างไรก็ตาม Arensberg ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 12) เชื่อว่าแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ไปปฏิบัติของเกษตรกรแต่บางครั้งผลประโยชน์บางอย่างซึ่ง ไม่อยู่ในรูปลักษณะที่เห็น ได้ก็สามารเป็นแรง

จูงใจให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นกัน เช่น การมีชื่อเสียงหรือความต้องการยกระดับสภาพของตนเองทางสังคม และในทำนองเดียวกัน ชัชชัย แสงสิงแก้ว และผ่องพรรณ จิตต์อนันต์ ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 12) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรที่เป็นกรรมการวัด กรรมการคุ้มครองหมู่บ้าน กรรมการโรงเรียน มักมีอัตราการยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เผยแพร่ได้สูงกว่าเกษตรกรทั่วไป เพราะพบเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอและที่สำคัญที่สุดคือ ความรู้สึกว่าคุณเป็นผู้เฝ้าคนหนึ่งของหมู่บ้าน ทำให้ชอบการทดลองและค้นคว้าเพื่อความต้องการชื่อเสียงนั่นเอง

4. แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material gain motive)

สิ่งล่อใจ (incentives) เป็นสิ่งเร้าหรือเงื่อนไขภายนอกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย (สมเดช มุงเมือง, 2530 : 154) ในการทำงานนั้น บุคคลมีความต้องการประโยชน์ตอบแทนอย่างน้อยที่สุด 2 อย่างคือ ผลตอบแทนที่เป็นรายได้หรือเงินค่าจ้างเพื่อจะช่วยให้คุณมีสิ่งต่าง ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของชีวิตและอีกประการหนึ่งคือ ผลตอบแทนที่เป็นความพอใจ เช่น การยอมรับนับถือ (recognition) โอกาสที่ก้าวหน้า (opportunity) การมีส่วนร่วมในงาน (belongingness) ความมั่นคง (security) (พิสิทธิ์ สารวิจิตร, 2523 : 46)

จากผลการศึกษาของ Simbulan ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 11) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การที่เกษตรกรในประเทศฟิลิปปินส์เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในหมู่บ้าน Samahang Nayon ก็เพราะพวกเขาต้องการได้รับใบแสดงการเป็นเจ้าของ มีสิทธิ์ในพื้นที่ที่พวกเขาทำกินอยู่ ซึ่งปัจจัยการผลิตในราคาถูก และสามารถขายผลผลิตในราคาที่ดีและที่สำคัญคือ สามารถพัฒนาและเรียนรู้ทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นและบุญเติม พันรอบ ใน นันทรัตน์ กังงา (2534 : 19) ได้กล่าวไว้ว่าผลการตอบแทนจากการทำงานแต่ละครั้งและทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ถ้าผลที่ได้รับนั้นมีจำนวน หรือความพึงพอใจมาก ผู้ปฏิบัติงานจะมีแรงจูงใจให้กระทำซ้ำอีก ถ้าผลที่ได้รับไม่คุ้มค่าจะทำให้แรงจูงใจลดน้อยลง ในเรื่องของความต้องการทางสังคมของคนเรานั้น Krech ใน ไวรیش เจียมบรรจง (2522 : 128) กล่าวว่า ความต้องการทางสังคมนั้น คนเรามีความต้องการกอบโกยสิ่งต่าง ๆ

มาเป็นสมบัติของเราเช่น เงิน บ้าน ข้าว หรือสิ่งของที่สังคมเห็นว่าดี เพราะว่าสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นจะช่วยขยายขอบเขตส่วนตัวออกไปอย่างกว้างขวาง (extended self) ผลจากการวิจัยของนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 52) พบว่า เกษตรกรผู้ที่มีแนวโน้มเอียงไปในแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุมากที่สุด ที่ผลักดันให้เข้ามาทำงานร่วมกับเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ Dela Cruz ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 11) พบว่าแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ เช่นต้องการเพิ่มผลผลิต และรายได้ เพื่อนำไปปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิต เป็นแรงจูงใจของเกษตรกรผู้ปลูกฝ้ายในประเทศฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ ไวรیش เจียมบรรจง (2522 : 139) ยืนยันว่า ความต้องการของร่างกาย (ที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม) มักจะเกี่ยวกับเงินเสมอ แต่บางคนไม่สนใจเงินทองถ้าเขาต้องการจะตอบสนองความต้องการทางด้านอื่น เงินสามารถซื้อสิ่งของต่าง ๆ ได้แต่เงินไม่มีความสามารถในตัวมันเองเงินจะช่วยตอบสนองความต้องการทางร่างกายเป็นส่วนใหญ่และตอบสนองความต้องการในระดับอื่น ๆ ด้วย แต่ถูกใช้น้อยลงตามลำดับเงินเป็นเครื่องล่อใจ (incentive) ที่จะตอบสนองความต้องการในชั้นต่าง ๆ จะแตกต่างกันไป

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการที่เป็นสาเหตุที่แม่บ้านเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของ นันทรัตน์ กังงา (2534 : 53) พบสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้เหตุผลก่อนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรว่ามีความต้องการใฝ่ชื่อเสียงมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ความต้องการใฝ่สัมพันธ์ ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ และความต้องการใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นลำดับสุดท้าย สาเหตุเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามนุษย์เรามีความต้องการให้คนอื่นเห็นความสำคัญของตนเองต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความภาคภูมิใจ

ภาคสรุป

(Overview)

แรงจูงใจนับว่าเป็นองค์ประกอบภายในของบุคคลที่ผลักดันให้มนุษย์ดำเนินกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายเพื่อสนองความต้องการของตนเอง การเกิดแรงจูงใจในตัวบุคคลนั้นจะเกิดจากกระบวนการ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นแรกเป็นขั้นตอนของแรงจูงใจซึ่งเป็นภาวะ

ขาดสมดุลย์ของบุคคลส่วนขั้นตอนที่สองเป็นขั้นแรงขับ ซึ่งเป็นขั้นที่ผลักดันให้บุคคลกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการ หรืออาจพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่าการเกิดแรงจูงใจของบุคคลตามลักษณะที่แท้จริงนั้นเป็นการเกิดแรงจูงใจทางสรีระอันเนื่องมาจากความต้องการทางสรีระของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเป็นธรรมชาติของบุคคลที่พยายามควบคุมสภาวะภายในร่างกายให้อยู่ในสภาพปกติ และแรงจูงใจทางสังคมเป็นแรงจูงใจทางจิตวิทยาเป็นผลมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์มาก่อน คนเรามีแรงจูงใจอยู่เสมอและจะไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าได้รับการตอบสนองแล้วก็จะเกิดแรงจูงใจอย่างใหม่ขึ้นมาอีก การที่คนเราแสดงพฤติกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นที่เป็นแรงจูงใจอย่างเดียวเสมอไปอาจเกิดความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันก็ได้ แรงจูงใจอย่างเดียวกันบุคคลอาจจะแสดงพฤติกรรมต่างกัน หรือในบุคคลเดียวกันอาจจะแสดงได้หลายพฤติกรรมและระดับแรงจูงใจของบุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน แม้ในบุคคลเดียวกันแรงจูงใจสิ่งต่าง ๆ ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานการณ์

มนุษย์เรามีความ โน้มเอียงที่ต้องการอยู่เป็นกลุ่มก้อน การพบปะ การสังสรรค์กัน รู้จักปรับตัว เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม รู้จักปรับค่านิยมของตนเอง ให้เข้ากับค่านิยมของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จที่มุ่งหวังและเพื่อนำไปสู่ความมีคุณค่าแห่งตน การที่บุคคลมีแรงจูงใจไม่มีที่สิ้นสุดนี้เองจึงมีการรวมกลุ่มเพื่อการพึ่งพาอาศัยกันและกัน เพื่อที่จะสามารถมีชีวิตรอดปลอดภัย เพื่อมิตรภาพและเพื่อเกียรติยศ

ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจึงมุ่งศึกษาถึงแรงจูงใจ 4 ประเภท คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ และแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง เพื่อที่จะสามารถสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีแรงจูงใจชนิดใดจึงทำให้กลุ่มเกษตรกรประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลวในที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

(Hypothesis)

การวิจัยครั้งนี้มีความประสงค์เพื่อทราบชนิดของแรงจูงใจของสมาชิก ในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีข้อสมมติฐานเพื่อการทดสอบดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในกลุ่มระดับชั้นที่ 1 กลุ่มระดับชั้นที่ 2 และกลุ่มระดับชั้นที่ 3 ในจังหวัดเชียงใหม่มีความแตกต่างกัน
2. ชนิดของแรงจูงใจที่ผลักดันให้เกษตรกรสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน
3. ชนิดของแรงจูงใจที่จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นโน้มเอียงไป เนื่องจากอิทธิพลของลักษณะบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัด
เชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย (Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัด
เชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 20,907.1
ตารางกิโลเมตรประชากรทั้งสิ้น 1,181,000 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 19 อำเภอ 3
กิ่งอำเภอ (พ.ศ. 2534)

จังหวัดเชียงใหม่ถูกเลือกเพื่อดำเนินการวิจัยด้วยเหตุผลดังนี้

1. ประชากรซึ่งอาศัยอยู่ในแต่ละอำเภอและกิ่งอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ มี
ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งรวมทั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของ
พื้นที่ที่คล้ายคลึงกันด้วย
2. จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาจังหวัดในภาคเหนือตอนบนและมีการ
พัฒนาสูงกว่าจังหวัดอื่นโดยรอบ นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรม ค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งประชากรในภาคเหนือนั้นมักจะปฏิบัติเช่นเดียวกัน

3. การดำเนินงานด้านสถาบันกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดเชียงใหม่ สังเกตพบว่า ในหลาย ๆ กลุ่ม จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรใน จังหวัดเชียงใหม่มีแรงจูงใจใดบ้างที่เป็นสาเหตุในการเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

4. กลุ่มเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นพบว่ามีทั้งกลุ่มระดับชั้นที่ 1 กลุ่มระดับชั้นที่ 2 และ กลุ่มระดับชั้นที่ 3 ซึ่งมีลักษณะเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ

5. ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด เชียงใหม่ ในการที่จะปรับปรุงแผนและดำเนินการพัฒนากลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง ยิ่งขึ้นและสามารถใช้เป็นกรณีศึกษา (case study) ของนักศึกษา นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

(Population and Sampling Procedures)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จากการขึ้นทะเบียน ไว้ ภายใต้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามอำเภอและชั้น จากอำเภอ เทนีสสุดของจังหวัดเวียงลำดับไปถึงอำเภอได้สุดของจังหวัด

ลำดับที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 1	จำนวน สมาชิก	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 2	จำนวน สมาชิก	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 3	จำนวน สมาชิก
1	แม่ฮาย	-	-	2	172	3	520
2	ฝาง	2	249	2	533	5	512
3	ไชยปราการ	2	163	1	72	1	261
4	เชียงดาว	-	-	4	592	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 1	จำนวน สมาชิก	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 2	จำนวน สมาชิก	กลุ่มระดับ ชั้นที่ 3	จำนวน สมาชิก
5	เวียงแหง	-	-	-	-	-	-
6	พร้าว	2	272	5	717	-	-
7	แม่แตง	2	331	3	551	3	1,257
8	แม่ริม	-	-	8	1,070	-	-
9	สะเมิง	1	105	-	-	1	116
10	สันทราย	3	506	9	986	-	-
11	เมืองเชียงใหม่	1	96	1	145	3	436
12	สันกำแพง	-	-	8	662	3	349
13	ดอยสะเก็ด	-	-	8	1,035	-	-
14	สารภี	2	200	5	455	1	19
15	หางดง	4	405	2	173	2	228
16	สันป่าตอง	1	87	3	748	-	-
17	แม่วาง	2	331	3	440	-	-
18	จอมทอง	4	1,048	4	751	3	474
19	ฮอด	-	-	-	-	2	210
20	ดอยเต่า	-	-	-	-	3	-
21	แม่แจ่ม	-	-	3	512	-	-
22	อมก๋อย	1	137	-	-	1	114
รวม		27	3,930	71	9,614	31	4,526

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ : 2534.

เนื่องจากจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างมาเป็นบางส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเลือกตัวแทนจากแต่ละชั้นภูมิแบบหลายขั้นตอน (multi-stratified random sampling) ได้ผลดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนตัวแทนกลุ่มและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่สุ่มมาได้

ประเภทกลุ่ม	จำนวนกลุ่มทั้งหมด	จำนวนกลุ่มที่สุ่มได้ 30%	สมาชิกกลุ่มที่สุ่มได้กลุ่มละ 10 คน
กลุ่มระดับขั้นที่ 1	27	8	80
กลุ่มระดับขั้นที่ 2	71	21	210
กลุ่มระดับขั้นที่ 3	31	9	90
รวม	129	38	380

ขั้นตอนการสุ่มแบบเลือกตัวแทนจากแต่ละชั้นภูมิแบบหลายขั้นตอน (multi-stratified random sampling) ดำเนินการดังนี้คือ

1. เรียงชื่ออำเภอและกิ่งอำเภอทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่จากเหนือลงใต้ จำนวน 19 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ ตามรายละเอียดที่ปรากฏในตาราง 1 และแบ่งกลุ่มเกษตรกรในแต่ละอำเภอ กิ่งอำเภอเป็น 3 ระดับชั้น คือ กลุ่มระดับขั้นที่ 1 กลุ่มเกษตรกรดีเด่น กลุ่มระดับขั้นที่ 2 กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา และกลุ่มระดับขั้นที่ 3 กลุ่มเกษตรกรต้องปรับปรุง

2. สุ่มตัวอย่างกลุ่มเกษตรกรจากกลุ่มระดับต่าง ๆ ทั้ง 3 ระดับมา 30% ด้วยวิธีสุ่มแบบ systematic random sampling โดยใช้สูตร

$$n = N \times 30$$

n = จำนวนตัวอย่างที่คัดเลือกมาแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนกลุ่มทั้งหมดในแต่ละระดับชั้น

แล้วหาจำนวนชั้นของแต่ละกลุ่ม โดยใช้สูตร

$$\text{จำนวนชั้น} = \frac{N}{n}$$

n

N = จำนวนกลุ่มทั้งหมดในแต่ละระดับชั้น

n = จำนวนตัวอย่างที่คัดเลือกมาแต่ละกลุ่ม จะได้จำนวนชั้น 3 เท่ากันทั้ง 3 กลุ่ม ฉลากที่แท้จริงมี 3 ใบ ได้แก่ ลำดับที่ 1, 2 และ 3

3. ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรใช้ 10 คนต่อกลุ่ม โดยใช้วิธี systematic random sampling จากรายชื่อของสมาชิกในแต่ละกลุ่มตามลำดับคือ ใช้สูตร

$$\text{จำนวนชั้น} = \frac{N_1}{n_1}$$

N_1 = จำนวนสมาชิกทั้งหมดในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

n_1 = จำนวนสมาชิกตัวอย่างที่เลือกมาได้ในแต่ละกลุ่ม

จำนวน 10 คน เมื่อได้จำนวนแต่ละชั้นในกลุ่มแล้ว ก็ทำฉลากเท่ากับจำนวนแต่ละชั้นแล้วจับเพื่อสุ่มหารายชื่อสมาชิกที่เป็นตัวแทนต่อไป จนครบทุกกลุ่ม

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรดีเด่น) ที่สุ่มมาได้มีดังนี้

ลำดับที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวนตัวอย่าง ที่สุ่ม
1	ฝาง	ม่อนปิ่น	กลุ่มทำไร่ม่อนปิ่น	164	10
2	ไชยปราการ	หนองบัว	กลุ่มทำไร่ปงดำ	74	10
3	แม่อาย	สันมหาพล	กลุ่มทำนาสันมหาพล	188	10
4	สันทราย	แม่แฝกใหม่	กลุ่มทำนาแม่แฝกใหม่	145	10
5	เมือง	สุเทพ	กลุ่มทำนาสุเทพ	96	10
6	หางดง	น้ำแพร่	กลุ่มทำนาหางดง	54	10
7	หางดง	สันผักหวาน	กลุ่มทำนาสันผักหวาน	176	10
8	แม่อาย	ทุ่งปี	กลุ่มทำสวนทุ่งปี	109	10

ตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา) ที่สุ่มมาได้มีดังนี้

ลำดับ ที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวนตัวอย่าง ที่สุ่ม
1	แม่อาย	แม่สาว	กลุ่มทำนาแม่สาว	107	10
2	ฝาง	สันทราย	กลุ่มทำนาสันทราย	313	10
3	เชียงดาว	เชียงดาว	กลุ่มทำนาเชียงดาว	50	10
4	พร้าว	ป่าดุ่ม	กลุ่มทำนาป่าดุ่ม	120	10
5	พร้าว	แม่แวน	กลุ่มทำนาแม่แวน	400	10
6	แม่อาย	สันป่ายาง	กลุ่มทำนาสันป่ายาง	381	10
7	แม่อาย	แม่แรม	กลุ่มทำนาแม่แรม	123	10

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวนตัวอย่าง ที่สุ่ม
8	แม่ริม	แม่สา	กลุ่มทำนาแม่สา	182	10
9	สันทราย	แม่แฝก	กลุ่มทำนาแม่แฝก	140	10
10	สันทราย	หนองหาร	กลุ่มทำนาหนองหาร	236	10
11	สันทราย	เมืองเส็น	กลุ่มทำนาเมืองเส็น	36	10
12	เมือง	สันผีเสื้อ	กลุ่มทำนาสันผีเสื้อ	145	10
13	สันกำแพง	สันกลาง	กลุ่มทำนาสันกลาง	68	10
14	สันกำแพง	ตันเปา	กลุ่มทำนาตันเปา	69	10
15	ดอยสะเก็ด	เชิงดอย	กลุ่มทำนาเชิงดอย	45	10
16	ดอยสะเก็ด	ตลาดใหญ่	กลุ่มทำนาตลาดใหญ่	53	10
17	สารภี	สันปูเลย	กลุ่มทำนาสันปูเลย	318	10
18	สารภี	หนองแฝก	กลุ่มทำนาหนองแฝก	83	10
19	สารภี	ดอนแก้ว	กลุ่มทำนาดอนแก้ว	83	10
20	สันป่าตอง	ทุ่งสะโตก	กลุ่มทำนาทุ่งสะโตก	335	10
21	แม่วาง	บ้านกาต	กลุ่มทำนาบ้านกาต	106	10

ตาราง 5 กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นที่ 3 (กลุ่มเกษตรกรที่ต้องปรับปรุง) ที่สุ่มได้ดังนี้

ลำดับ ที่	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวน สมาชิก	จำนวนตัวอย่าง ที่สุ่ม
1	แม่สาย	แม่ยาวาง	กลุ่มทำนาแม่ยาวาง	118	10
2	ฝาง	แม่สูน	กลุ่มทำนาแม่สูน	140	10
3	ไชยปราการ	ปงดำ	กลุ่มทำนาปงดำ	261	10
4	สะเมิง	สะเมิงใต้	กลุ่มทำนาสะเมิงใต้	116	10
5	เมือง	แม่เหิยะ	กลุ่มทำนาแม่เหิยะ	118	10
6	สันกำแพง	แม่ปุดา	กลุ่มทำนาแม่ปุดา	71	10
7	หางดง	หางดง	กลุ่มทำนาหางดง	78	10
8	จอมทอง	ยางคราม	กลุ่มทำนายางคราม	346	10
9	ฮอด	ฮอด	กลุ่มทำนاب้านตาล	60	10

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

(The Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ตามแนวของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (close ended questions)
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอน 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยต่าง ๆ
ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการถือครองที่ดิน จำนวนที่
ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ รายได้ ประสบการณ์การฝึกอบรม จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตร ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตรและความ
เชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าหน้าที่งานการเกษตร

ตอน 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของแรงจูงใจที่ผลักดันให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร แรงจูงใจระยะเริ่มแรกเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และแรงจูงใจหลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operational Definitions)

อายุ หมายถึง จำนวนปีของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูล

ระดับการศึกษา หมายถึง จำนวนชั้นปีของผู้ให้ข้อมูลเคยได้รับการศึกษาแล้วเรียนในสถาบันการศึกษาในระบบโรงเรียน

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินได้ทั้งหมดที่เป็นเงินสดและมูลค่าสิ่งของที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับการเกษตรหรือการทำงานอื่น

สภาพทางการเงินที่มั่นคง หมายถึง ลักษณะของการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง เข้าทั้งหมด หรือเข้าบางส่วนและเป็นของตนเองบางส่วน

จำนวนพื้นที่ที่เข้าประกอบอาชีพ หมายถึง จำนวนไร่ของพื้นที่ที่ผู้ให้ข้อมูลใช้ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ประสบการณ์การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนความถี่(ครั้ง) ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้าร่วมประชุมฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534

การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรหรือไม่เคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ในช่วงปี พ.ศ. 2534 และในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จะพิจารณาถึงจำนวนครั้งที่ได้มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ในช่วงปี พ.ศ. 2534

ความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร หมายถึง ความเห็น หรือข้อคิดเห็นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งการศึกษาถึงความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบต่อกลุ่มเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงความเชื่อถือใน 4 ข้อความเกี่ยวกับองค์ประกอบ 3 ด้านของเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งได้แก่ความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ ความรู้ความความชำนาญและความกระตือรือร้น โดยผู้วิจัยกำหนดคำตอบให้ผู้ตอบเป็น 2 ลักษณะคือ ใช่/เห็นด้วย และไม่ใช่/ไม่เห็นด้วย และกำหนดคะแนนโดยให้ 1 คะแนน ในคำตอบ ใช่/เห็นด้วย และ 0 คะแนน ในคำตอบไม่ใช่/ไม่เห็นด้วยจากนั้นนำมาคำนวณคะแนนค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์สำหรับการแปลผลดังนี้ คือ 0.00-0.50 หมายถึง ไม่มีความเชื่อถือ และ 0.51-1.00 หมายถึง มีความเชื่อถือในตัวเจ้าพนักงานการเกษตร

แรงจูงใจ หมายถึง สภาพการกระตุ้นหรือแรงผลักดันของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เหมาะสม จะทำหน้าที่กระตุ้นหรือผลักดันให้ผู้นั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ การจัดชนิดของแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้นวัดโดยให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเลือกคำตอบจากคำถาม 3 ข้อคือ

1. แรงจูงใจของสมาชิกก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
2. แรงจูงใจของสมาชิกเมื่อแรกเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
3. แรงจูงใจของสมาชิกหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแล้ว

คำถามแต่ละคำถามมีข้อความ 8 ข้อความให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบตามแต่ละชนิดของแรงจูงใจ คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียงและแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ ทางวัตถุ ซึ่งแต่ละชนิดของแรงจูงใจเหล่านี้ มีข้อความคำตอบจำนวน 2 ข้อ และในแต่ละคำถามสมาชิกกลุ่มเกษตรกรสามารถเลือกคำตอบที่ใกล้เคียงกับความต้องการของตนเองมากที่สุดมา 4 ข้อความ จากนั้นจึงนับจำนวนความถี่ของข้อความที่สมาชิกเกษตรกรเลือกตอบในคำถามทั้ง 3 ข้อ ถ้าข้อความตามชนิดของแรงจูงใจใดมีความถี่ในการถูกเลือกมากที่สุด แสดงว่าเป็นชนิดของแรงจูงใจของผู้ให้ข้อมูลที่ผลักดันให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

การทดสอบเครื่องมือ

(Pretesting of The Instrument)

1. การทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ จากแนวทางในการตรวจเอกสารจากนั้นได้นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะ

2. การทดสอบความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย แต่มิได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย แล้วนำผลการทดสอบวิเคราะห์หาความตรงในการทดสอบความสม่ำเสมอภายใน (internal consistency) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) ตามแบบของ Cronbach

ผลการทดสอบหาความตรง (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ความน่าเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความตรงเท่ากับ .73 สำหรับแบบสัมภาษณ์ชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในระยะก่อนเข้า ระยะเริ่มแรกเข้า และระยะหลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้นผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ของนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 36-38) ซึ่งผ่านการทดสอบความเป็นปรนัย (objectivity) ของเครื่องมือแล้ว เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Collection Procedures)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและระดับตำบล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2535 และมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือไปยัง เกษตรอำเภอกทุกอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อขอความร่วมมือไปยัง เกษตรตำบล ที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินการวิจัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการนัดหมายกับสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรที่ต้องรับการสัมภาษณ์
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 38 กลุ่ม จำนวน 380 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มานั้น วิเคราะห์คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science, SPSS/PC+) ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้คือ

1. ร้อยละ เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับชั้น ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
2. ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อจัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางในการพรรณาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
3. สถิติ F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมที่วัดในมาตรวัดระดับชั้นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับชั้น
4. สถิติ Chi-square ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา ชนิดของแรงจูงใจที่วัดในมาตรนามบัญญัติ และความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ได้จัดแบ่งเวลาในการทำวิจัยได้ดังนี้

1. เสนอหัวข้องานวิจัย มกราคม 2535
2. จัดทำโครงการวิจัยและตรวจเอกสาร มกราคม-กุมภาพันธ์ 2535
3. สัมมนาโครงการวิจัย มีนาคม 2535
4. ออกแบบสัมภาษณ์และทดสอบ มีนาคม 2535
5. วิเคราะห์แบบทดสอบ เมษายน 2535
6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์
ออกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เมษายน-มิถุนายน 2535
7. วิเคราะห์ข้อมูล มิถุนายน-กรกฎาคม 2535
8. เขียนรายงาน สิงหาคม 2535-มกราคม 2536
9. เสนอโครงร่างต้นฉบับวิทยานิพนธ์ กุมภาพันธ์ 2536
10. ปรับปรุงแก้ไขนำสรุปรายงาน มีนาคม 2536
11. สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ เมษายน 2536
12. จัดพิมพ์เข้าเล่ม มิถุนายน 2536

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกร กลุ่มระดับชั้นที่ 1 ตัวแทน 80 คน กลุ่มระดับชั้นที่ 2 ตัวแทน 210 คน กลุ่มระดับชั้นที่ 3 ตัวแทน 90 คน รวมจำนวนตัวแทนทั้งหมด 380 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิหลายขั้นตอน (multi stratified random sampling) ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาผลการวิจัยและวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน ซึ่งได้นำเสนอเป็นตอน ๆ ในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียงดังต่อไปนี้

ตอน 1 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพ รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร รายได้นอกภาคเกษตรกรรม ประสิทธิภาพการฝึกอบรม การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร และความเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร

ตอน 2 เพื่อระบุและเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น

ตอน 3 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

ผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอน 1 เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นการนำเสนอถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ประกอบการพิจารณาผลของแรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 อายุ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น จำนวน 380 คนนั้น มีอายุเฉลี่ย 50 ปี ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 35.00) มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 43-55 ปี รองลงมาร้อยละ 29.40 มีอายุอยู่ระหว่าง 56-68 ปี

จากการเปรียบเทียบอายุของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ร้อยละ 46.25 มีอายุระหว่าง 30-42 ปี รองลงมาคือร้อยละ 26.25 มีอายุระหว่าง 43-55 ปี สำหรับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ร้อยละ 35.24 มีอายุระหว่าง 43-55 ปี รองลงมาคือร้อยละ 30.95 มีอายุระหว่าง 56-68 ปี ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ร้อยละ 42.22 มีอายุระหว่าง 43-55 ปี และร้อยละ 32.22 มีอายุระหว่าง 56-68 ปี ตามลำดับ (ตาราง 6) เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยของสมาชิกทั้ง 3 ระดับชั้นพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีอายุเฉลี่ย 45 ปี ส่วนอายุเฉลี่ยของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 เท่ากันคือ 51 ปี และเมื่อทดสอบความแตกต่างในอายุเฉลี่ยด้วย สถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นมีอายุเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F_c = 6.7288^*$) ผลการทดสอบสามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มเกษตรกรชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมีการดำเนินธุรกิจและฐานะทางการเงินที่มั่นคงนั้น สมาชิกกลุ่มจะมีอายุน้อยกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 สรุปได้ว่าอายุของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม ดังที่ สุนิลา ทนผล (2531 : 38) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี หรืออยู่ในวัยผู้ใหญ่เข้มแข็งสร้างตัว จะเป็นช่วงของชีวิตการทำงานสร้างตัว ขึ้นตอนในชีวิตการทำงานเริ่มเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับงาน ตั้งแต่นิสัยใจคอของผู้ร่วมงาน ตลอด

จนระเบียบกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานต่าง ๆ เป็นช่วงของการต่อสู้เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ใหญ่ในวัยนี้จะเป็นตัวของตัวเอง ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ตามแต่อารมณ์หรือเหตุการณ์ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ก็จะใช้ดุลยพินิจจากประสบการณ์ในชีวิตที่ได้ผ่านมามากกว่าตัดสินใจตามความคิดเห็นของผู้อื่นและสอดคล้องกับคำกล่าวของ Havighurst (1953) ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 22) ที่ว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนถ้าเป็นผู้ที่ปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จจะมีลักษณะ เป็นคนที่รับผิดชอบต่อสังคม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเอง จากคำกล่าวข้างต้นจึงสามารถชี้แจงไปได้ว่าบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วง 30-42 ปี จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรด้วยความกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพ สามารถที่จะช่วยพัฒนากลุ่มไปสู่ความสำเร็จจนอยู่ในระดับกลุ่มเกษตรกรขั้นที่ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ในอายุของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นนี้ สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าอายุของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

1.2 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา หมายถึง จำนวนชั้นปีของผู้ให้ข้อมูลเคยได้รับการศึกษาแล้ว เรียนในสถาบันการศึกษาในระบบโรงเรียน ผลการวิจัยในตาราง 6 พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น จำนวน 380 คน ส่วนมาก (ร้อยละ 84.21) มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 6.32 มีการศึกษาระดับที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น พบว่า กลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ร้อยละ 83.75 มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 7.50 ไม่ได้รับการศึกษา สำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ร้อยละ 83.33 มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 8.10 มีการศึกษาระดับที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ร้อยละ 86.67 มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 5.56 ไม่ได้รับการศึกษา และเมื่อทดสอบความแตกต่างในระดับการศึกษา

ด้วย สถิติ X^2 -test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น มีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2=3.48^{ns}$) จึงสามารถกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการศึกษาภาคบังคับ เพราะในช่วงวัยของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลนั้น ได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลในช่วงเวลานั้นส่วนมากจะเรียนเพียงเพื่อให้จบการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นนี้ จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานของการวิจัยที่ระบุว่าระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 6 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ระดับชั้นที่ 1 ระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุ (ปี)								
ต่ำกว่า 30	2	2.50	9	4.29	-	-	11	2.89
30 - 42	37	46.25	50	23.81	21	23.33	108	28.42
43 - 55	21	26.25	74	35.24	38	42.22	133	35.00
56 - 68	18	22.50	65	30.95	29	32.22	112	29.40
มากกว่า 68	2	2.50	12	5.71	2	2.22	16	4.21
อายุเฉลี่ย (ปี)		45.48 ^A		50.56 ^B		51.27 ^B		49.66
SD		11.94		12.03		10.06		11.75
$F_c = 6.7288^*$		F-Prob = 0.0013						

ตาราง 6 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา								
ไม่ได้รับการศึกษา	6	7.50	10	4.76	5	5.56	21	5.53
ป.4	67	83.75	175	83.33	78	86.67	320	84.21
ป.7	3	3.75	8	3.81	4	4.41	15	3.95
สูงกว่า ป.7	4	5.00	17	8.10	3	3.33	24	6.32
$X^2 = 3.48^{ns}$ $df = 6$ $P = 0.74$								

1.3 สถานภาพการถือครองที่ดิน

สถานภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง ลักษณะของการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง เข้าทั้งหมด หรือเข้าบางส่วนและเป็นของตนเองบางส่วนผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น จำนวน 380 คนนั้น ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 64.47 ระบุว่ามีที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 21.84 ระบุว่าเข้าทั้งหมด และร้อยละ 13.68 ระบุว่าเข้าบางส่วนเป็นของตนเองบางส่วน และเมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติด้วย X^2 -test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าผู้ให้ข้อมูล 3 ระดับชั้นมีสถานภาพการถือครองที่ดิน ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 3.57^{ns}$)

1.4 จำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพ

จำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพ หมายถึง จำนวน "ไร่" ของพื้นที่ที่ผู้ให้ข้อมูลใช้ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 41.75 มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพระหว่าง 1-5 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 32.74 มีจำนวนพื้นที่ดินระหว่าง 6-10 ไร่ สำหรับจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้งหมดโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 9.20 ไร่ โดยแยกจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น ได้ดังนี้ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 7.59 ไร่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 2 มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 9.71 ไร่ และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 3 มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 9.44 ไร่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างในขนาดพื้นที่ดิน โดยเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น ด้วยสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นมีขนาดพื้นที่ดินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($F_c = 1.9992^*$) กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 1 มีพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพน้อยกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 2 และกลุ่มระดับชั้นที่ 3 แต่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 2 มีพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพไม่แตกต่างกับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกลุ่มระดับชั้นที่ 3 เป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีพื้นที่ในการถือครองและมีพื้นที่ทำการเกษตรในจำนวนน้อยกว่ากลุ่มชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 จึงทำให้สมาชิกในกลุ่มชั้นที่ 1 มีการใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพการเกษตรในจำนวนที่น้อยตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นนี้ สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

1.5 รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินได้ทั้งหมดที่เป็นเงินสดและมูลค่าสิ่งของที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับจากการเกษตรหรือการทำงานอื่น ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2534

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นจำนวน 380 คนมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรโดยเฉลี่ย 49,362.16 บาทต่อปีต่อครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 31.58 มีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรอยู่ในช่วงระหว่าง 20,001-40,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว รองลงมาร้อยละ 28.95 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 500-20,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นพบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ร้อยละ 26.25 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 20,001-40,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว รองลงมา ร้อยละ 23.75 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 500-20,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว สำหรับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ร้อยละ 33.33 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 20,001-40,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว รองลงมา ร้อยละ 28.57 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 500-20,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ร้อยละ 34.44 มีรายได้ในช่วง 500-20,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว รองลงมา ร้อยละ 32.22 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 20,001-40,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นพบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ย 61,939.38 บาทต่อปีต่อครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีรายได้เฉลี่ย 44,303.81 บาทต่อปีต่อครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มีรายได้เฉลี่ย 49,985.21 บาทต่อปีต่อครอบครัว และเมื่อทดสอบหาความแตกต่างของรายได้โดยเฉลี่ยจากการประกอบอาชีพการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลจากทั้ง 3 ระดับชั้นด้วย F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F_c = 2.8164^*$)

เหตุผลที่รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 เนื่องจากว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการประกอบอาชีพและทำการเกษตรอย่างต่อเนื่องตลอด กล่าวคือเมื่อเสร็จจากการทำนาก็จะปลูกพืชอื่นหมุนเวียนต่อไปหรือไม้ก็เลี้ยงสัตว์ควบคู่กับการปลูกพืช จึงส่งผลให้มีฐานะทางการเงินที่ดีกว่าและมีรายได้มากกว่าสมาชิกระดับชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ซึ่งการที่สมาชิก

มีฐานะทาง เศรษฐกิจที่น้อยมั่งผลต่อการให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม อันนำมาซึ่งความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรนั่นเอง อนึ่งกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีสภาพที่ดินที่ถือครองเป็นพื้นที่ที่มีการชลประทาน จึงสามารถปลูกพืชหมุนเวียนและพืชเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งปี ซึ่งผิดกับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 ซึ่งมีที่ดินที่ขาดการชลประทานและอยู่ห่างไกล ทูร์กันดาร จึงสามารถปลูกพืชได้เพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่า รายได้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

1.6 รายได้นอกภาคเกษตรกรรม

ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 165 คนที่ระบุว่ามียาได้นอกภาคเกษตรกรรม โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 16,532.96 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นร้อยละ 78.79 มียาได้นอกภาคเกษตรกรรมต่ำกว่า 20,000 บาท รongลงมาร้อยละ 21.21 มียาได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นนั้น เมื่อเปรียบเทียบแยกตามระดับชั้นพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล (N=28) ระบุว่ามียาได้ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 78.57) รongลงมาร้อยละ 21.43 มียาได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป สำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (N=88) ระบุว่ามียาได้ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 79.55) รongลงมาร้อยละ 20.45 มียาได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (N=46) ระบุว่ามียาได้ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 77.55) รongลงมาร้อยละ 22.45 มียาได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป แต่เมื่อเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้น 1 ผู้ให้ข้อมูลมียาได้เฉลี่ย 25,614.28 บาทต่อปีต่อครอบครัว สำหรับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลมียาได้เฉลี่ย 14,745.91 บาทต่อปีต่อครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มียาได้เฉลี่ย 18,810.18 บาทต่อปีต่อครอบครัว เมื่อทดสอบความแตกต่างของ

รายได้เฉลี่ยนอกภาคเกษตรกรรมของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นด้วย F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F_c = 1.5945^*$) สาเหตุที่รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมระดับชั้นที่ 1 แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมระดับชั้นที่ 1 เป็นบุคคลที่มีความซนซันแข็งในการทำมาหากิน ซึ่งนอกจากจะมีรายได้มาจากการประกอบอาชีพการเกษตรของตนเองแล้ว ยามว่างยังประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมระดับชั้นที่ 1 เห็นว่าถ้าหากทำการเกษตรอย่างเดียวจะทำให้มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว จึงต้องหารายได้อื่นเพิ่มเติมเพื่อสร้างฐานะของครอบครัวตนเอง

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมทั้ง 3 ระดับชั้นนี้สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่ารายได้นอกภาคเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	(N=80)		(N=210)		(N=90)		(N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการถือครองที่ดิน								
เป็นของตนเอง	52	65.00	135	64.28	58	64.44	245	64.47
เช่า	13	16.25	48	22.86	22	24.44	88	21.84
เป็นของตนเองและเช่า	15	18.75	27	12.86	10	11.11	52	13.68
	$\chi^2 = 3.57^{NS}$		df. = 4		P = 0.46			

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)	กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)	กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)	รวม (N=380)
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
<u>จำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพ (ไร่)</u>				
1 - 5	39 48.75	79 37.62	35 38.89	153 41.75
6 - 10	25 31.25	73 34.76	29 32.22	127 32.74
11 - 15	9 11.25	30 14.29	10 11.11	49 12.21
16 - 20	3 3.75	16 7.61	9 10.01	28 7.13
มากกว่า 20	4 5.00	12 5.72	7 7.77	23 6.17
<u>จำนวนพื้นที่เฉลี่ย</u>	7.59 ^A	9.71 ^B	9.44 ^B	9.20
SD	5.66	9.10	7.81	8.21
$F_c = 1.9992^*$	$F\text{-Prob} = 0.1369$			
<u>รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร (บาท)</u>				
500 - 20,000	19 23.75	60 28.57	31 34.44	110 28.95
20,001 - 40,000	21 26.25	70 33.33	29 32.22	120 31.58
40,001 - 60,000	11 13.75	42 20.00	15 16.67	68 17.89
60,001 - 80,000	12 15.00	10 4.76	3 3.33	25 6.58
มากกว่า 80,000	17 21.25	28 13.33	12 13.33	57 15.00
<u>รายได้เฉลี่ย</u>	61,939.38 ^A	44,303.81 ^B	49,985.21 ^B	49,362.16
SD	62,277.76	39,541.85	80,431.69	56,899.06
$F_c = 2.8164^*$	$F\text{-Prob} = 0.0611$			

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)	กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)	กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)	รวม (N=380)
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
<u>รายได้นอกภาคเกษตรกรรม (บาท)</u>				
	(N=28)	(N=88)	(N=46)	(N=165)
ต่ำกว่า 20,000	22 78.57	70 79.55	38 77.55	130 78.79
มากกว่า 20,000	6 21.43	18 20.45	11 22.45	35 21.21
<u>รายได้เฉลี่ย</u>	25,614.28 ^A	14,745.91 ^B	18,810.18 ^B	16,532.96
SD	58,285.60	15,236.23	18,093.01	28,170.51
$F_c = 1.5945^*$ $F\text{-Prob} = 0.2062$				

1.7 ประสบการณ์การฝึกอบรม

ประสบการณ์การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนความถี่ (ครั้ง) ที่ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้าร่วมประชุมฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8 พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น จำนวน 380 คน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.32) ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534 ส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 38.68 นั้น เคยผ่านการฝึกอบรม

ประสบการณ์การฝึกอบรม ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น กลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 48.98) ได้รับการฝึกอบรม 1 ครั้งต่อปี รองลงมาร้อยละ 31.97 ได้รับการฝึกอบรม 2 ครั้งต่อปี แต่เมื่อแยกตามระดับชั้นพบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ร้อยละ 60.00 ได้รับการฝึกอบรม 1

ครั้งต่อไป รองลงมาร้อยละ 27.50 มีประสบการณ์การฝึกอบรม 2 ครั้งต่อไป สำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ร้อยละ 40.24 มีประสบการณ์การฝึกอบรม 1 ครั้งต่อไป รองลงมา ร้อยละ 32.93 มีประสบการณ์การฝึกอบรม 2 ครั้งต่อไป และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ร้อยละ 60.00 มีประสบการณ์การฝึกอบรม 1 ครั้งต่อไป รองลงมาร้อยละ 36.00 มีประสบการณ์การฝึกอบรม 2 ครั้งต่อไปตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์การฝึกอบรมโดยเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ได้เข้ารับการฝึกอบรมโดยเฉลี่ย 1.60 ครั้งต่อปี สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ได้เข้ารับการฝึกอบรมโดยเฉลี่ย 2.02 ครั้งต่อปี และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ได้เข้ารับการฝึกอบรมโดยเฉลี่ย 1.52 ครั้งต่อปี ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความแตกต่างของความถี่ในการฝึกอบรมโดยเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลจากทั้ง 3 ระดับชั้นด้วย F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีประสบการณ์การฝึกอบรมมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 3 แต่ในขณะเดียวกันสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 3 มีประสบการณ์การฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 สามารถพัฒนาให้เป็นกลุ่มดีเด่นยิ่ง ๆ ขึ้นได้อีก/ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจัดการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำเนินงานกลุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รับความรู้ ตลอดจนมีความเข้าใจในการดำเนินงานให้มากขึ้น ซึ่งการมีประสบการณ์การฝึกอบรมของสมาชิกนี้จะส่งผลถึงความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสุนิลา ทนุผล (2530:28) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบเช่นการฝึกอบรมมุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ และความมุ่งมั่น อันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของประสบการณ์การฝึกอบรมและจำนวนครั้งในการฝึกอบรมของเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นสามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าประสบการณ์การฝึกอบรม และจำนวนครั้งในการฝึกอบรมของเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นที่มีความแตกต่างกัน

1.8 การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร หรือไม่เคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ในช่วงปี พ.ศ. 2534 และในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จะพิจารณาถึงจำนวนครั้งที่ได้มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ในช่วงปี พ.ศ. 2534

ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นส่วนมาก (ร้อยละ 63.42) มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534 ที่เหลือร้อยละ 36.58 ระบุว่าไม่เคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่าเคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534 นั้น (N = 241) เคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรโดยเฉลี่ย 1.48 ครั้งต่อเดือน และผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นส่วนมาก (ร้อยละ 65.98) มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จำนวน 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 21.99 มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน

สำหรับการเปรียบเทียบเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 เกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.73) มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จำนวน 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 35.82 มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน สำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.07) มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรจำนวน 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 16.79 มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรจำนวน 2 ครั้งต่อเดือน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.97) มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรจำนวน 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 16.22 มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครั้งเฉลี่ยในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นพบว่าผู้ให้ข้อมูลระดับชั้นที่ 1 มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร โดย

เฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน ระดับชั้นที่ 2 เฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน และระดับชั้นที่ 3 เฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน

เมื่ทดสอบความแตกต่างของจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร โดยเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้นด้วย F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($F_c = 14.0549$) ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีการประชุมสมาชิกกลุ่มและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการประชุมสมาชิกมักเชิญให้เจ้าพนักงานการเกษตร เข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง จึงส่งผลให้สมาชิกได้พบปะและติดต่อกับเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ สำหรับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 มีการประชุมไม่บ่อยครั้ง และในการประชุมแต่ละครั้งมักจะไม่ได้อเชิญเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุม จึงทำให้สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ติดต่อกับหรือพบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นนี้สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่า การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำแนกตามลักษณะทางสังคม

ลักษณะทางสังคม	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	(N=80)		(N=210)		(N=90)		(N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสพการณ์การฝึกอบรม								
ไม่เคย	40	50.00	128	60.95	65	72.22	233	61.32
เคย	40	50.00	82	39.05	25	27.78	147	38.68
	$\chi^2 = 8.84^*$		df. = 2		P = 0.01			

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะทางสังคม	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)	กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)	กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)	รวม (N=380)
จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
<u>จำนวนครั้งที่เข้าฝึกอบรม(ครั้ง)</u> (N=40)	(N=82)	(N=25)	(N=147)	
1	24 60.00	33 40.24	15 60.00	72 48.98
2	11 27.50	27 32.93	9 36.00	47 31.97
มากกว่า 2	5 12.50	22 26.83	1 4.00	28 19.05
<u>จำนวนครั้งเฉลี่ย</u>	1.60 ^B	2.02 ^A	1.52 ^B	1.82
SD	0.93	1.12	0.87	1.05
$F_c = 3.562^*$	$F\text{-Prob} = 0.309$			
<u>การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร</u>				
ไม่มีการติดต่อ	13 16.25	73 34.76	53 58.89	139 36.58
มีการติดต่อ	67 83.75	137 65.24	37 41.11	241 63.42
$\chi^2 = 33.86^{**}$	$df. = 2$	$P = 0.00$		
<u>จำนวนครั้ง/เดือน</u> (ครั้ง)(N=67)	(N=137)	(N=37)	(N=241)	
1	36 53.73	96 70.07	27 72.97	159 65.98
2	24 35.82	23 16.79	6 16.22	53 21.99
มากกว่า 2	7 10.45	18 13.14	4 10.81	29 12.03
<u>จำนวนครั้ง/เดือนเฉลี่ย</u>	1.58 ^A	1.46 ^B	1.40 ^C	1.48
SD	0.72	0.81	0.76	0.78
$F_c = 14.0549^{**}$	$F\text{-Prob} = 0.0000$			

1.9 ความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร

ความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร หมายถึง ความเห็นหรือข้อคิดเห็นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งการศึกษาถึงความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบต่อกลุ่มเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงระดับความเชื่อถือใน 4 ข้อความ เกี่ยวกับองค์ประกอบ 3 ด้าน ของเจ้าพนักงานการเกษตรซึ่งได้แก่ ความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ ความรู้ความชำนาญ และความกระตือรือร้น โดยกำหนดระดับความเชื่อถือเป็น 2 ลักษณะ คือ "ใช่" หรือ "เห็นด้วย" และ "ไม่ใช่" หรือ "ไม่เห็นด้วย" และกำหนดคะแนนโดยให้ 1 คะแนน ในคำตอบ "ใช่" หรือ "เห็นด้วย" และ 0 คะแนน ในคำตอบ "ไม่ใช่" หรือ "ไม่เห็นด้วย" จากนั้นนำมาคำนวณคะแนนค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์ดังนี้ 0.00-0.50 หมายถึง ไม่มีความเชื่อถือ 0.51-1.00 หมายถึง มีความเชื่อถือในตัวเจ้าพนักงานการเกษตร

1.9.1 ความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของเจ้าพนักงานการเกษตร

การศึกษาถึงความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของเจ้าพนักงานการเกษตรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างข้อความเกี่ยวกับการแสดงออกของเจ้าพนักงานการเกษตร ในด้านความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ จำนวน 4 ข้อความ และให้ผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นตามสภาพความเป็นจริงตามประสบการณ์ ผลการวิจัยในตาราง 9 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ลงความเห็น ว่า เจ้าพนักงานการเกษตรมีลักษณะความน่าไว้วางใจในแต่ละข้อความดังนี้ คือ

(1) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 69.47 ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความตั้งใจทำงานในหน้าที่และมีอัธยาศัยที่ดี และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรในระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความไว้วางใจในตัวเจ้าพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 96.25) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 70.47) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าไม่มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 43.33 เท่านั้น ที่ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมี

ความน่าไว้วางใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 56.67) ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความน่าไว้วางใจทำงานในหน้าที่ และเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยไม่ดี

(2) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 59.47 ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรเป็นผู้ตรงต่อเวลาในการนัดหมายตามจุดเยี่ยมเยียนและเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความไว้วางใจในตัวพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 93.75) รองลงมาคือคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 57.14) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 34.44 เท่านั้น ที่ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 65.56) ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความน่าไว้วางใจในเรื่องการตรงต่อเวลาในการนัดหมายตามจุดเยี่ยมเยียน

(3) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 58.42 ลงความเห็นว่าเป็นสิ่งที่พนักงานการเกษตร รับปากว่าจะดำเนินการมักจะได้รับการดำเนินการตามวันนัดหมาย และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความไว้วางใจในตัวพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 91.25) รองลงมาคือคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 55.71) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 35.55 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 64.45) ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความน่าไว้วางใจในเรื่องที่รับปากว่าจะดำเนินการ และมักจะไม่ได้ดำเนินการตามที่วันนัดหมาย

(4) ผู้ให้ข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 66.31 ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรในระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความไว้วางใจในตัวพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 93.75) รองลงมาคือคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 67.14) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 40.00 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นพนักงานการ

เกษตรมีความน่าไว้วางใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 60.00) ลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรไม่มีลักษณะความน่าไว้วางใจในเรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

เมื่อสรุปความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ในเรื่องความน่าไว้วางใจ หรือความซื่อสัตย์ของเจ้าพนักงานการเกษตรทั้ง 4 ข้อความ พบว่าผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 61.30 ลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจและเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความไว้วางใจในตัวเจ้าพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 93.80) รองลงมาคือคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 60.50) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 34.40 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 65.60) ลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรไม่มีลักษณะความน่าไว้วางใจเลย (ตาราง 10)

ตาราง 9 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวนตามลักษณะทาง
จิตวิทยาด้านความน่าไว้วางใจหรือความเชื่อสัจย์ของเจ้าพนักงานการเกษตร
ผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม

ความเชื่อถือของสมาชิก	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม
กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ	(N=80)	(N=210)	(N=90)	(N=380)
เจ้าพนักงานการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความน่าไว้วางใจหรือความ</u> <u>เชื่อสัจย์ของเจ้าพนักงานการ</u> <u>เกษตร</u>				
1. เจ้าพนักงานการเกษตรมี				
<u>ความตั้งใจทำงานในหน้าที่</u> <u>และมีอหิชาศัย</u>				
ใช่	77	96.25	148	70.47
ไม่ใช่	3	3.75	62	29.53
2. เจ้าพนักงานการเกษตร				
<u>เป็นผู้ตรงต่อเวลาในการ</u> <u>นัดหมายตามจุดเยี่ยมเยียน</u>				
ใช่	75	93.75	120	57.14
ไม่ใช่	5	6.25	90	42.86
3. สิ่งที่ เจ้าพนักงานการเกษตร				
<u>รับปากว่าจะดำเนินการมักจะ</u> <u>ได้รับการดำเนินการตาม</u> <u>วันที่นัดหมาย</u>				
ใช่	73	91.25	117	55.71
ไม่ใช่	7	8.75	93	44.29

ตาราง 9 (ต่อ)

ความเชื่อถือของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. เจ้าพนักงานการเกษตร เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานเป็น อย่างดียิ่ง								
ใช่	75	93.75	141	67.14	36	40.00	252	66.31
ไม่ใช่	5	6.25	69	32.86	54	60.00	128	33.69

เมื่อทดสอบความแตกต่างในสัดส่วนของจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในแต่ละระดับชั้น ที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจและไม่มีที่น่าไว้วางใจด้วย χ^2 -test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($\chi^2 = 62.90^{**}$) จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนสมาชิกที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์มากกว่าจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 (ตาราง 10)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามลักษณะทางจิตวิทยาด้านความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม

ความน่าไว้วางใจหรือ ความซื่อสัตย์ของ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความไว้วางใจ	75	93.80	127	60.50	31	34.40	233	61.30
ไม่มีความไว้วางใจ	5	6.20	83	39.50	59	65.60	147	38.70
$\chi^2 = 62.90^{**}$ $df. = 2$ $P = 0.00$								

1.9.2 ความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตร

การศึกษาถึงความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างข้อความเกี่ยวกับลักษณะการแสดงออกของเจ้าพนักงานการเกษตร ในด้านความรู้ความชำนาญ จำนวน 4 ข้อความ และให้ผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นตามสภาพความเป็นจริงตามประสบการณ์ ผลการวิจัยในตาราง 11 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีลักษณะความรู้ความชำนาญในแต่ละข้อความ ดังนี้คือ

(1) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 81.05 ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้เรื่องงานของกลุ่มเกษตรกรที่เขานปฏิบัติเป็นอย่างดีและเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญมากที่สุด (ร้อยละ 98.75) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 85.71) ส่วนกลุ่มเกษตร-

การระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 54.44 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นงาน การเกษตรมีความรู้ความชำนาญ แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 45.56 ลงความเห็นว่าเป็นงาน การเกษตรไม่มีลักษณะความรู้ความชำนาญในเรื่องงานของกลุ่มเกษตรกรที่เขาปฏิบัติ

(2) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 80.00 ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีประสบการณ์ในเรื่องกลุ่มเกษตรกรมากพอที่จะให้คำแนะนำได้ และ เมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกร ระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ มากที่สุด (ร้อยละ 98.75) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 83.33) ส่วน กลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 55.55 เท่านั้น ที่ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 44.45 ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องกลุ่มเกษตรกร มากพอที่จะให้คำแนะนำ

(3) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 82.63 ลงความเห็น ว่าเจ้าพนักงานการเกษตรเป็นแหล่งความรู้ด้านการเกษตรและด้านกลุ่มเกษตรกรที่เชื่อถือได้และ เมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรใน ระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ มากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 85.71) ส่วนกลุ่ม เกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 60.00 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็น งานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 40.00 ลงความเห็นว่าเป็น งานการเกษตรไม่มีลักษณะความรู้ความชำนาญในเรื่องของการเกษตรและเรื่องกลุ่ม เกษตรกร

(4) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 78.15 ลงความเห็น ว่าเมื่อมีปัญหาเรื่องกลุ่มเกษตรกร เจ้าพนักงานการเกษตรเป็นที่ปรึกษาได้เป็นอย่างดีและเมื่อ พิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรใน ระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นว่าเป็นงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ

มากที่สุด (ร้อยละ 98.50) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 79.04) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่ามิได้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 57.77 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 42.23 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตร ไม่มีลักษณะความรู้ความชำนาญพอที่จะให้คำปรึกษาในเรื่องกลุ่มเกษตรกร

เมื่อสรุปความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นในเรื่องความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตรทั้ง 4 ข้อความพบว่าผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นร้อยละ 80.50 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญและเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญมากที่สุด (ร้อยละ 98.80) รองลงมาคือคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 84.30) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 55.60 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญ แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 44.40 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตร ไม่มีลักษณะความรู้ความชำนาญเลย (ตาราง 12)

ตาราง 11 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวนตามลักษณะทาง
จิตวิทยาด้านความรู้ความเข้าใจของเจ้าพนักงานการเกษตร ผู้รับผิดชอบ
งานกลุ่ม

ความเชื่อถือของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความรู้ความเข้าใจของ เจ้าพนักงานการเกษตร</u>								
1. เจ้าพนักงานการเกษตรมี								
ความรู้เรื่องงานกลุ่มเกษตรกร								
ที่ ชาวปฏิบัติเป็นอย่างดี								
ใช่	79	98.75	180	85.71	49	54.44	308	81.05
ไม่ใช่	1	1.25	30	14.29	41	45.56	72	18.95
2. เจ้าพนักงานการเกษตร								
มีประสบการณ์ในเรื่องกลุ่ม								
เกษตรกรมากพอที่จะให้								
คำแนะนำได้								
ใช่	79	98.75	175	83.33	50	55.55	304	80.00
ไม่ใช่	1	1.25	35	16.67	40	44.45	76	20.00
3. เจ้าพนักงานการเกษตรเป็น								
แหล่งความรู้ด้านการเกษตร								
และด้านกลุ่มเกษตรกรที่								
เชื่อถือได้								
ใช่	80	100.00	180	85.71	54	60.00	314	82.63
ไม่ใช่	-	-	30	14.29	36	40.00	66	17.37

ตาราง 11 (ต่อ)

ความเชื่อถือของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. เมื่อมีปัญหาเรื่องกลุ่มเกษตรกร เจ้าพนักงานการเกษตรเป็นที่ ปรึกษาได้เป็นอย่างดี								
ใช่	79	98.75	166	79.04	52	57.77	297	78.15
ไม่ใช่	1	1.25	44	20.96	38	42.23	83	21.85

เมื่อทดสอบความแตกต่าง ในสัดส่วนของจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในแต่ละระดับชั้น ที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญและไม่มีความรู้ความชำนาญด้วย X^2 -test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($X^2 = 54.62^{**}$) จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนสมาชิกที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญมากกว่าจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 (ตาราง 12)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น สามารถยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าความกระตือรือร้นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวนตามลักษณะทางจิตวิทยาด้านความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตร ผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม

ความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)	กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)	กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)	รวม (N=380)				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
มีความเชื่อถือในความรู้ความชำนาญ	79	98.80	177	84.30	50	55.60	306	80.50
ไม่มีความเชื่อถือ	1	1.20	33	15.70	40	44.40	74	19.50
		$\chi^2 = 54.62^{**}$		df. = 2		P = 0.00		

1.9.3 ความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตร

การศึกษาถึงความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างข้อความเกี่ยวกับลักษณะการแสดงออกของเจ้าพนักงานการเกษตร ในด้านความกระตือรือร้นจำนวน 4 ข้อความ และให้ผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นตามสภาพความเป็นจริงตามประสบการณ์ผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ลงความเห็นว่าเป็นจริงตามประสบการณ์มีลักษณะความกระตือรือร้นในแต่ละข้อความ ดังนี้คือ

(1) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 58.15 ลงความเห็นว่าเป็นจริงว่าเจ้าพนักงานการเกษตรให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอยู่เสมอ และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นพบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลลงความเห็นว่าเป็นจริงว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นมากที่สุด (ร้อยละ 93.75) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ

ละ 56.19) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 31.11 เท่านั้น ที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้น แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ร้อยละ 68.89 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร

(2) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 56.84 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมาเยี่ยมสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอยู่เสมอ และพูดคุยเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นด้านความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 92.50) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 54.28) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 31.11 เท่านั้น ที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้น แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 68.89) ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความกระตือรือร้นในการเยี่ยมเยียนสมาชิก และพูดคุยเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ เลย

(3) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 58.68 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรไปรับการฝึกอบรมอยู่เสมอ และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรในระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นด้านความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 53.80) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 37.77 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้น แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 62.23) ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความกระตือรือร้นในการกระตุ้นให้สมาชิกไปรับการฝึกอบรมเลย

(4) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ร้อยละ 61.84 ลงความเห็นว่าเป็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมักกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเสมอ และเมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกร

ในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรในระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่มีความเห็นด้านความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 97.50) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 58.57) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 37.77 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้น แต่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 62.23 ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความกระตือรือร้นในการกระตุ้นสมาชิกให้ปฏิบัติตามคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเลย

เมื่อสรุปความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นในเรื่องความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตรทั้ง 4 ข้อ พบว่าผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นร้อยละ 56.60 ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น พบว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความกระตือรือร้นมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (ร้อยละ 52.90) ส่วนกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 กลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 31.10 เท่านั้นที่ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้น แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 68.90) ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าพนักงานการเกษตรไม่มีลักษณะความกระตือรือร้นเลย (ตาราง 14)

ตาราง 13 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวนตามลักษณะทาง
จิตวิทยาด้านความความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตร ผู้รับผิดชอบ
งานกลุ่ม

ความเชื่อถือของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)		รวม (N=380)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความกระตือรือร้นของ เจ้าพนักงานการเกษตร</u>								
1. เจ้าพนักงานการเกษตรให้ คำแนะนำสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของ กลุ่มเกษตรกรอยู่เสมอ								
ใช่	75	93.75	118	56.19	28	31.11	221	58.15
ไม่ใช่	5	6.25	92	43.81	62	68.89	159	41.85
2. เจ้าพนักงานการเกษตรมา เยี่ยมสมาชิกกลุ่มเกษตรกร อยู่เสมอและพูดคุยเทคโนโลยี การผลิตใหม่ ๆ								
ใช่	74	92.50	114	54.28	28	31.11	216	56.84
ไม่ใช่	6	7.50	96	45.72	62	68.89	164	43.16
3. เจ้าพนักงานการเกษตรกระตุ้น ให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรให้ไปรับ การฝึกอบรมอยู่เสมอ								
ใช่	76	95.00	113	53.80	34	37.77	223	58.68
ไม่ใช่	4	5.00	97	46.20	56	62.23	157	41.32

ตาราง 13 (ต่อ)

ความเชื่อถือของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรที่มีต่อ เจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. เจ้าพนักงานการเกษตรมักกระตุ้น ให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตาม คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเสมอ								
ใช่	78	97.50	123	58.57	34	37.77	235	61.84
ไม่ใช่	2	2.50	87	41.43	56	62.23	145	38.16

เมื่อทดสอบความแตกต่าง ในสัดส่วนของจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้น ที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นและไม่มีความกระตือรือร้น ด้วย X^2 -test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($X^2 = 73.01^{**}$) จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนสมาชิกที่มีความคิดเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความรู้ความชำนาญมากกว่าจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 (ตาราง 14)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในเรื่องความกระตือรือร้นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น สามารถถอยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าความเชื่อถือในเรื่องกระตือรือร้นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามลักษณะทางจิตวิทยาด้านความความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตร ผู้รับผิดชอบงานกลุ่ม

ความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตร	กลุ่มชั้นที่ 1 (N=80)	กลุ่มชั้นที่ 2 (N=210)	กลุ่มชั้นที่ 3 (N=90)	รวม (N=380)
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
มีความเชื่อถือนในความกระตือรือร้น	76 95.00	111 52.90	28 31.10	215 56.60
ไม่มีความเชื่อถือน	4 5.00	99 47.10	62 68.90	165 43.40
$\chi^2 = 73.01^{**}$ df. = 2 P = 0.00				

ตอน 2 ระบุและเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนม์เอียง ไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น

แรงจูงใจที่ผลักดันให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร หมายถึง สภาพการกระตุ้นหรือแรงผลักดันของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เหมาะสม จะทำหน้าที่ผลักดัน หรือกระตุ้นให้ผู้นั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบใดแบบหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ชนิดของแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น ได้ให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเลือกตอบจากคำถาม 3 ข้อคือ

1. แรงจูงใจของสมาชิกก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
2. แรงจูงใจของสมาชิกเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
3. แรงจูงใจของสมาชิกหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ในการพิจารณาชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละคน มีความโน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับลงความเห็นว่าจะระดับขั้นนั้นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลชอว์งให้ตอบคำถาม 3 ข้อ แต่ละคำถามมี 8 ข้อความให้เลือกตอบตามชนิดของแรงจูงใจคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง และแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ ซึ่งแต่ละชนิดของแรงจูงใจมีข้อความคำตอบจำนวน 2 ข้อ โดยให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเลือกคำตอบที่มีใจความใกล้เคียงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด มาคำถามละ 4 ข้อความ

2.1 แรงจูงใจของสมาชิกก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจก่อนที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับขั้น สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร (ตาราง 15) พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ "เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว" (ร้อยละ 80.79) "เพื่อที่จะได้รับบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 79.48) "เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้" (ร้อยละ 56.58) "เพื่อที่จะสามารถได้ติดต่อพบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้บ่อยขึ้น" (ร้อยละ 50.27) "เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการทำฟาร์ม" (ร้อยละ 43.15) "เพื่อที่จะใกล้ชิดกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ" (ร้อยละ 40.00) "เพื่อที่จะสามารถเป็นครอบครัวที่มีหน้ามีตาชื่อเสียง" (ร้อยละ 25.27) "เพื่อที่จะสามารถเป็นเกษตรกรชั้นนำ" (ร้อยละ 24.48)

เมื่อแยกพิจารณาแรงจูงใจ 3 ลำดับแรกของผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับขั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับขั้นที่ 1 มีแรงจูงใจ "เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว" มากที่สุด (ร้อยละ 81.25) รองลงมา "เพื่อที่จะได้รับบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 77.50) และ "เพื่อที่จะสามารถได้ติดต่อพบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้บ่อยขึ้น" (ร้อยละ 60.00) ตามลำดับ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับขั้นที่ 2 มีแรงจูงใจ "เพื่อที่จะได้รับบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ" มากที่สุด รองลงมา "เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว" (ร้อยละ 78.10) และ "เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้" (ร้อยละ 59.05) ตามลำดับ สำหรับผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มระดับชั้นที่ 3 มีแรงจูงใจ "เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว" มากที่สุด (ร้อยละ 86.67) รองลงมา "เพื่อที่จะได้รับบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 76.67) และ "เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการทำฟาร์ม" รวมถึง "เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้" (ร้อยละ 55.56) ตามลำดับ

ตาราง 15 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจ ก่อนสมัคร
 เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ข้อความเกี่ยวกับ แรงจูงใจ	กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)		รวม (N = 380)		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการทำ ฟาร์ม(Ach.M)									
ไม่ใช่	50	62.50	156	60.00	40	44.44	216	56.85	
ใช่	30	37.50	54	40.00	50	55.56	164	43.15	5
2. เพื่อที่จะสามารถเป็น เกษตรกรชั้นนำ(Ach.M)									
ไม่ใช่	59	73.75	151	71.90	77	85.55	287	75.52	
ใช่	21	26.25	59	28.10	13	14.45	93	24.48	8
3. เพื่อที่จะสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้(Aff.M)									
ไม่ใช่	39	48.75	86	40.95	40	44.44	165	43.42	
ใช่	41	51.25	124	59.05	50	55.56	215	56.58	3

ตาราง 15 (ต่อ)

	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม					
	(N = 80)	(N = 210)	(N = 90)	(N = 380)					
ข้อความเกี่ยวกับ					ลำดับ				
แรงจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน				
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
4. เพื่อที่จะใกล้ชิดกับหน่วย									
งานต่างๆ ของรัฐ(Aff.M)									
ไม่ใช่	43	53.75	127	60.47	58	64.44	228	60.00	
ใช่	37	46.25	83	39.53	32	35.56	152	40.00	6
5. เพื่อที่จะสามารถเป็นครอบครัวที่มีหน้ามีตาชื่อเสียง									
(Pres.M)									
ไม่ใช่	63	78.75	161	76.66	60	66.66	284	74.73	
ใช่	17	21.25	49	23.34	30	33.34	96	25.27	7
6. เพื่อที่จะสามารถได้ติดต่อ									
พบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตร									
และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้									
บ่อยขึ้น (Pres.M)									
ไม่ใช่	32	40.00	104	49.52	53	58.88	189	49.73	
ใช่	48	60.00	106	50.48	37	41.12	191	50.27	4
7. เพื่อที่จะได้รับบริการและ									
ความช่วยเหลือต่างๆ ใน									
การประกอบอาชีพ(Ma. g.M)									
ไม่ใช่	18	22.50	39	18.57	21	23.33	78	20.52	
ใช่	62	77.50	171	81.43	69	76.67	302	79.48	2

ตาราง 15 (ต่อ)

	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม
	(N = 80)	(N = 210)	(N = 90)	(N = 380)
ข้อความเกี่ยวกับ				ลำดับ
แรงจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุง				
ฐานะของครอบครัว				
(Ma. g. M)				
ไม่ใช่	15	18.75	46	21.90
ใช่	65	81.25	164	78.10
	73	19.21	307	80.79

2.2 แรงจูงใจของสมาชิกเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ระดับชั้น (ตาราง 16) พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ "เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตให้สูงขึ้น" (ร้อยละ 80.52) "เพื่อได้รับการช่วยเหลือในด้านวิชาการในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 76.57) "เพื่อสามารถมีโอกาสทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว" (ร้อยละ 76.05) "เพื่อสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข" (ร้อยละ 71.57) "เพื่อมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและเกษตรตำบล/เจ้าหน้าที่ของรัฐ" (ร้อยละ 55.00) "เพื่อสามารถที่จะขยายกิจการฟาร์มเพื่อเป็นการค้า" (ร้อยละ 21.05) "เพื่อให้เพื่อนบ้านรู้ถึงความสามารถของตัวเอง" (ร้อยละ 11.05) และ "เพื่อจะได้เป็นผู้มีชื่อเสียงในการทำฟาร์ม" (ร้อยละ 9.73)

เมื่อแยกพิจารณาแรงจูงใจ 3 ลำดับแรกของผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับชั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 1 มีแรงจูงใจ "เพื่อได้รับการช่วยเหลือในด้านวิชาการในการประกอบ

อาชีพ" รวมถึง "เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตให้สูงขึ้น" มากที่สุด (ร้อยละ 82.50) รองลงมา "เพื่อสามารถมีโอกาทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว" (ร้อยละ 76.25) และ "เพื่อสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข" (ร้อยละ 62.50) สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 2 มีแรงจูงใจ "เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตให้สูงขึ้น" มากที่สุด (ร้อยละ 78.58) รองลงมา "เพื่อสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข" (ร้อยละ 77.15) และ "เพื่อสามารถมีโอกาทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว" (ร้อยละ 75.72) ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 3 มีแรงจูงใจ "เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตให้สูงขึ้น" มากที่สุด (ร้อยละ 83.34) รองลงมา "เพื่อได้รับการช่วยเหลือในด้านวิชาการในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 81.12) และ "เพื่อสามารถมีโอกาทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว" (ร้อยละ 76.67) ตามลำดับ

ตาราง 16 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจเมื่อแรกเข้า เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ข้อความเกี่ยวกับ แรงจูงใจ	กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)		รวม (N = 380)		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เพื่อสามารถมีโอกาทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อ ปรับปรุงครอบครัว (Ach.M)									
ไม่ใช่	19	23.75	51	24.28	21	23.33	91	23.95	
ใช่	61	76.25	159	75.72	69	76.67	289	76.05	3
2. เพื่อสามารถที่จะขยายกิจการ ฟาร์มเพื่อเป็นการค้า (Ach.M)									
ไม่ใช่	65	81.25	168	80.00	67	74.44	300	78.95	
ใช่	15	18.75	42	20.00	23	25.56	80	21.05	6

ตาราง 16 (ต่อ)

	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม					
	(N = 80)	(N = 210)	(N = 90)	(N = 380)					
ข้อความเกี่ยวกับ				ลำดับ					
แรงจูงใจ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ					
3. เพื่อมีความสัมพันธ์อันดีกับ									
เพื่อนบ้านและ เกษตรตำบล/ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Aff.M)									
ไม่ใช้	32	40.00	90	42.85	49	54.50	171	45.00	
ใช่	48	60.00	120	57.15	41	45.50	209	55.00	5
4. เพื่อสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข (Aff.M)									
ไม่ใช้	30	37.50	48	22.85	30	33.33	108	28.43	
ใช่	50	62.50	162	77.15	60	66.67	272	71.57	4
5. เพื่อจะได้เป็นผู้นำชื่อเสียง ในการทำฟาร์ม(Pres.M)									
ไม่ใช้	75	93.75	189	90.00	79	87.77	343	90.27	
ใช่	5	6.25	21	10.00	11	12.23	37	9.73	8
6. เพื่อให้เพื่อนบ้านรู้จักความสามารถของตัวเอง (Pres.M)									
ไม่ใช้	71	88.75	189	90.00	78	86.66	338	88.95	
ใช่	9	11.25	21	10.00	12	13.34	42	11.05	7

ตาราง 16 (ต่อ)

	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม	
	(N = 80)	(N = 210)	(N = 90)	(N = 380)	
ข้อความเกี่ยวกับ					ลำดับ
แรงจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. เพื่อได้รับการช่วยเหลือ					
ในด้านวิชาการในการ					
ประกอบอาชีพ(Ma.g.M)					
ไม่ใช่	14	17.50	58	27.61	17
					18.88
	89	23.43			
ใช่	66	82.50	152	72.39	73
					81.12
	291	76.57			
8. เพื่อสามารถมีช่องทาง					
ในการปรับปรุงผลผลิต					
ให้สูงขึ้น (Ma.g.M)					
ไม่ใช่	14	17.50	45	21.42	15
					16.66
	74	19.48			
ใช่	66	82.50	165	78.58	75
					83.34
	306	80.52			

2.3 แรงจูงใจของสมาชิกหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจหลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 3 ระดับชั้น (ตาราง 17) พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ "มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม" (ร้อยละ 83.42) "ได้รับวิชาการใหม่ๆ กับการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 71.31) "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 69.73) "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่และนักวิชาการ" (ร้อยละ 57.63) "สามารถปฏิบัติงานฟาร์ม ได้อย่างชำนาญจากสิ่งที่ได้รับการอบรมและถ่ายทอดวิชาการแล้ว" (ร้อยละ 47.63) "ได้รับบริการเช่าใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของกลุ่มในราคาถูก"

(ร้อยละ 41.84) "ได้มีโอกาสแสดงออกในความสามารถโดยให้คำปรึกษาหารือและแนะนำแก่เพื่อนบ้าน" (ร้อยละ 21.84) "มีบุคคลภายนอกกลุ่มเกษตรกรมาเยี่ยมชมกิจการของฟาร์ม" (ร้อยละ 8.15)

เมื่อแยกพิจารณาแรงจูงใจ 3 ลำดับแรกของผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับชั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 1 มีแรงจูงใจ "มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม" มากที่สุด (ร้อยละ 76.25) รองลงมา "ได้รับวิชาการใหม่ ๆ กับการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 71.25) และ "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 65.00) สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 2 มีแรงจูงใจ "มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม" มากที่สุด (ร้อยละ 84.76) รองลงมา "ได้รับวิชาการใหม่ ๆ กับการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 70.95) และ "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 70.47) ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มระดับชั้นที่ 3 มีแรงจูงใจ "มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม" มากที่สุด (ร้อยละ 86.66) รองลงมา "ได้รับวิชาการใหม่ ๆ กับการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร" รวมถึง "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 72.22) และ "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่และนักวิชาการ" (ร้อยละ 58.88) ตามลำดับ

ตาราง 17 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามแรงจูงใจหลังจากเข้า
เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ข้อความเกี่ยวกับ แรงจูงใจ	กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)		กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)		กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)		รวม (N = 380)		ลำดับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. สามารถปฏิบัติงานฟาร์มได้ อย่างชำนาญจากสิ่งที่ได้รับ การอบรมและถ่ายทอดวิชา การแล้ว (Ach.M)	ไม่ใช่	51	63.75	106	50.48	42	46.67	199	52.37	
	ใช่	29	36.25	104	49.52	48	53.33	181	47.63	5
2. ได้รับวิชาการใหม่ ๆ กับการ เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม เกษตรกร (Ach.M)	ไม่ใช่	23	28.75	61	29.05	25	27.78	109	28.69	
	ใช่	57	71.25	149	70.95	65	72.22	271	71.31	2
3. ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการ (Aff.M)	ไม่ใช่	34	42.50	90	42.86	37	41.12	161	42.37	
	ใช่	46	57.50	120	57.14	53	58.88	219	57.63	4
4. ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อน บ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร (Aff.M)	ไม่ใช่	28	35.00	62	29.53	25	27.78	115	30.27	
	ใช่	52	65.00	148	70.47	65	72.22	265	69.73	3

ตาราง 17 (ต่อ)

	กลุ่มชั้นที่ 1	กลุ่มชั้นที่ 2	กลุ่มชั้นที่ 3	รวม					
	(N = 80)	(N = 210)	(N = 90)	(N = 380)					
ข้อความเกี่ยวกับ				ลำดับ					
แรงจูงใจ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ					
5. มีบุคคลภายนอกกลุ่มเกษตรกร									
มาเยี่ยมชมกิจการของฟาร์ม									
(Pres.M)									
ไม่ใช่	71	88.75	194	92.39	84	93.34	349	91.85	
ใช่	9	11.25	16	7.61	6	6.66	31	8.15	8
6. ได้มีโอกาสแสดงออกใน									
ความสามารถโดยให้คำ									
ปรึกษาหารือและแนะนำ									
แก่เพื่อนบ้าน(Pres.M)									
ไม่ใช่	58	72.50	164	78.10	75	83.34	297	78.16	
ใช่	22	27.50	46	21.90	15	16.66	83	21.84	7
7. มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่า									
เดิม (Ma.g.M)									
ไม่ใช่	19	23.75	32	15.24	12	13.34	63	16.58	
ใช่	61	76.25	178	84.76	78	86.66	317	83.42	1
8. ได้รับบริการเข้าใช้เครื่อง									
จักรกลการเกษตรของกลุ่ม									
ในราคาถูก (Ma.g.M)									
ไม่ใช่	36	45.00	129	61.43	56	62.23	221	58.16	
ใช่	44	55.00	81	38.57	34	37.77	159	41.84	6

2.4 ชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

จากผลการตรวจนับความถี่ของข้อความที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร เลือกตอบในคำถาม ทั้ง 3 ข้อ (ตาราง 18) พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละคนมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 47.10) มีความโน้มเอียงไปในแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material gain motive) รองลงมาร้อยละ 26.30 มีแรงจูงใจแบบผสม (combination motive) ร้อยละ 18.90 มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (affiliation motive) ร้อยละ 5.80 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive) และร้อยละ 1.80 มีแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง (prestige motive)

ผลการเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร โดยแยกสมาชิกกลุ่มเกษตรกรออกตามระดับชั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 เกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.50) มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ รองลงมาร้อยละ 22.50 มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจแบบผสม สำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 ร้อยละ 42.85 มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ รองลงมาร้อยละ 27.62 มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจแบบผสม และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 เกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.22) มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ รองลงมา ร้อยละ 26.67 มีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจแบบผสม

ส่วนชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ไน้มเอียงไปนั้น เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติ χ^2 -test พบว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความโน้มเอียงไปในชนิดต่าง ๆ ของแรงจูงใจไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($\chi^2=8.98^{ns}$) จากผลการวิจัยจึงกล่าวได้ว่าถึงแม้กลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 จะเป็นกลุ่มเกษตรกรดีเด่น หรือกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 จะเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ต้องปรับปรุง แต่โดยความเป็นจริงแล้วชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยก็ยังมีฐานะความเป็นอยู่ที่ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก และค่อนข้างจะยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการอาชีพอื่น ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงยังมีความต้องการ

ที่จะไขว่คว้าผลประโยชน์ที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ ทนทางออกที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์เหล่านั้นทางหนึ่งก็คือ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Marvin E. shaw ในสมัคคีต คำศรี (2522 : 172) ที่ได้ให้ความหมายของกลุ่มไปหลายลักษณะหรือลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ “..... การรวมกันของสมาชิกจะเกิดจากการจูงใจที่จะได้รับการตอบสนองความพอใจบางอย่าง (motivation and need satisfaction).....” และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 41) ในเรื่องความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจของเกษตรกรผู้นำในการทำงานส่งเสริมเกษตร ซึ่งพบว่าแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ นับว่าเป็นแรงจูงใจที่เกษตรกรผู้นำส่วนมากมีความโน้มเอียงไปมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนมเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นนี้ สามารถปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัยที่ระบุว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนมเอียง ไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบจำนวน ร้อยละ ชนิดของแรงจูงใจที่ผลักดันให้เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ชนิดของแรงจูงใจ	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4	5.00	11	5.24	7	7.78	22	5.80
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	16	20.00	45	21.43	11	12.22	72	18.90
แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง	-	-	6	2.86	1	1.11	7	1.80

ตาราง 18 (ต่อ)

ชนิดของแรงจูงใจ	กลุ่มชั้นที่ 1		กลุ่มชั้นที่ 2		กลุ่มชั้นที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์								
ทางวัตถุ	42	52.50	90	42.85	47	52.22	179	47.10
แรงจูงใจแบบผสม	18	22.50	58	27.62	24	26.67	100	26.30
รวม (N)	80	100.00	210	100.00	90	100.00	380	100.00

$$X^2 = 8.98^{ns}$$

$$df = 8$$

$$P = 0.34$$

ตอน 3 การทดสอบความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น ไน้มเอียงไปเนื่องจากอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

ในการทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า ชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความ ไน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่แตกต่างกันเนื่องมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ รายได้ ประสบการณ์การฝึกอบรม การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร และความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกรด้วย X^2 -test ผลการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.1 อายุ ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในอายุของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความ ไน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่าง

กันแต่อย่างใด ($X^2 = 10.58 : P = 0.83$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีช่วงอายุต่างกันมีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 19) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.2 ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 8.03 : P = 0.78$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 20) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 19 ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุ และชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)						
ต่ำกว่า 30	-	-	-	2	-	2
30 - 42	1	4	-	23	9	37
43 - 55	3	8	-	6	4	21
56 - 68	-	4	-	9	5	18
มากกว่า 68	-	-	-	2	-	2
$X^2 = 16.93^{ns} \quad df = 16 \quad P = 0.15$						
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)						
ต่ำกว่า 30	2	2	-	3	2	9
30 - 42	4	9	2	21	14	50

ตาราง 19 (ต่อ)

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรมตามชนิดของแรงจูงใจ					
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
43 - 55	2	15	3	33	21	74
56 - 68	1	17	1	29	17	65
มากกว่า 68	2	2	-	4	4	12
$X^2 = 14.86^{ns}$ $df = 16$ $P = 0.53$						
<u>กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)</u>						
ต่ำกว่า 30	-	-	-	-	-	-
30 - 42	2	2	-	11	6	21
43 - 55	3	6	-	20	9	38
56 - 68	2	3	1	15	8	29
มากกว่า 68	-	-	-	1	1	2
$X^2 = 3.79^{ns}$ $df = 16$ $P = 0.98$						
<u>รวม (N = 380)</u>						
ต่ำกว่า 30	2	2	-	5	2	11
30 - 42	7	15	2	55	29	108
43 - 55	8	29	3	59	34	133
56 - 68	3	24	2	53	30	112
มากกว่า 68	2	2	-	7	5	16
รวม	22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 10.58^{ns} \quad df = 16 \quad P = 0.83$$

ตาราง 20 ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่ม

เกษตรกร

ระดับการศึกษา (ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)						
ไม่ได้รับการศึกษา	-	1	-	3	2	6
ป.4	4	13	-	35	15	67
ป.7	-	-	-	3	-	3
สูงกว่า ป.7	-	2	-	1	1	4
	$X^2 = 6.09^{ns}$			$df = 12$		$P = 0.73$
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)						
ไม่ได้รับการศึกษา	-	3	-	4	3	10
ป.4	9	36	5	76	49	175
ป.7	-	4	1	2	1	8
สูงกว่า ป.7	2	2	-	8	5	17
	$X^2 = 11.30^{ns}$			$df = 12$		$P = 0.50$
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)						
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1	-	1	2	5
ป.4	5	9	1	43	20	78
ป.7	1	-	-	3	-	4
สูงกว่า ป.7	-	1	-	-	2	3
	$X^2 = 11.23^{ns}$			$df = 12$		$P = 0.51$

ตาราง 20 (ต่อ)

ระดับการศึกษา (ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
รวม (N = 380)						
ไม่ได้รับการศึกษา	1	5	-	8	7	21
ป.4	18	58	6	154	84	320
ป.7	1	4	1	8	1	15
สูงกว่า ป.7	2	5	-	9	8	24
รวม	22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 8.03^{ns} \quad df = 12 \quad P = 0.78$$

3.3 สถานภาพการถือครองที่ดิน ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียง ไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในสถานภาพการถือครองที่ดินของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีสถานภาพการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความ ไน้มเอียง ไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 8.03 : P = 0.43$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในแต่ละระดับชั้นที่มีสถานภาพการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความ ไน้มเอียง ในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 21) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 21 ความแตกต่างระหว่างสถานภาพการถือครองที่ดินและชนิดของแรงจูงใจของสมาชิก
กลุ่มเกษตรกร

สถานภาพการ ถือครองที่ดิน	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ (N=80)					
	Ach	Aff	Pres	Ma. g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)						
เป็นของตนเอง	1	12	-	22	16	52
เช่า	-	1	-	11	1	13
เป็นของตนเองและเช่า	2	3	-	9	1	15
$X^2 = 12.36^{ns}$ $df = 6$ $P = 0.05$						
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)						
เป็นของตนเอง	7	29	4	59	36	135
เช่า	4	10	1	16	17	48
เป็นของตนเองและเช่า	-	6	1	15	5	27
$X^2 = 6.45^{ns}$ $df = 8$ $P = 0.59$						
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)						
เป็นของตนเอง	5	8	-	27	18	58
เช่า	2	2	1	12	5	22
เป็นของตนเองและเช่า	-	1	-	8	1	10
$X^2 = 7.77^{ns}$ $df = 8$ $P = 0.45$						

ตาราง 21 (ต่อ)

สถานภาพการ ถือครองที่ดิน	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
รวม (N =380)						
เป็นของตนเอง	14	49	4	108	70	245
เช่า	6	13	2	39	23	83
เป็นของตนเองและเช่า	2	10	1	32	7	52
รวม	22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 8.04^{ns} \quad df = 8 \quad P = 0.43$$

3.4 จำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพ ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีความ ไน้มเอียง ไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 13.15 : P = 0.36$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นมีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความ ไน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 22) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 22 ความแตกต่างระหว่างจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพและชนิดของ
แรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					
จำนวนพื้นที่ดินใช้ ในการประกอบอาชีพ (ไร่)		Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)							
1 - 5		2	7	-	20	10	39
6 - 10		2	5	-	14	4	25
11 - 15		-	3	-	4	2	9
มากกว่า 16		-	1	-	4	2	7
		$X^2 = 3.21^{ns}$ $df = 9$ $P = 0.95$					
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)							
1 - 5		4	20	3	30	22	79
6 - 10		6	17	1	32	17	73
11 - 15		1	3	2	16	8	30
มากกว่า 16		-	5	-	12	11	28
		$X^2 = 11.83^{ns}$ $df = 12$ $P = 0.46$					
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)							
1 - 5		6	4	-	16	9	35
6 - 10		1	6	-	12	10	29
11 - 15		-	-	-	8	2	10
มากกว่า 16		-	1	1	11	3	16
		$X^2 = 19.17^{ns}$ $df = 12$ $P = 0.08$					

ตาราง 22 (ต่อ)

จำนวนพื้นที่ดินใช้ ในการประกอบอาชีพ (ไร่)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
รวม (N = 380)						
1 - 5	12	31	3	66	41	153
6 - 10	9	28	1	58	31	127
11 - 15	1	6	2	28	12	49
มากกว่า 16	-	7	1	27	16	51
	22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 13.15^{ns} \quad df = 12 \quad P = 0.36$$

3.5 รายได้ ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนมเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในรายได้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันมีความ โนมเอียงไปชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 11.95 : P = 0.75$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความ โนมเอียง ในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 23) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 23 ความแตกต่างระหว่างรายได้และชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

รายได้ (บาท)		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
		Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)							
500 - 20,000		1	1	-	7	4	13
20,001 - 40,000		1	4	-	13	6	24
40,001 - 60,000		-	3	-	6	2	11
60,001 - 80,000		2	2	-	6	5	15
มากกว่า 80,000		-	6	-	10	1	17
		$\chi^2 = 11.46^{ns}$ $df = 12$ $P = 0.49$					
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)							
500 - 20,000		2	6	-	20	10	38
20,001 - 40,000		4	16	2	29	22	73
40,001 - 60,000		2	8	2	22	13	47
60,001 - 80,000		1	6	1	6	3	17
มากกว่า 80,000		2	9	1	13	10	35
		$\chi^2 = 7.40^{ns}$ $df = 16$ $P = 0.96$					
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)							
500 - 20,000		1	3	-	8	6	18
20,001 - 40,000		4	3	-	14	11	32
40,001 - 60,000		1	2	1	13	3	20
60,001 - 80,000		-	2	-	2	2	6
มากกว่า 80,000		1	1	-	10	2	14
		$\chi^2 = 13.89^{ns}$ $df = 16$ $P = 0.60$					

ตาราง 23 (ต่อ)

รายได้ (บาท)		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
		Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
รวม (N = 380)							
500	- 20,000	4	10	-	35	20	69
20,001	- 40,000	9	23	2	56	39	129
40,001	- 60,000	3	13	3	41	18	78
60,001	- 80,000	3	10	1	14	10	38
มากกว่า 80,000		3	16	1	33	13	66
		22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 11.95^{ns} \quad df = 16 \quad P = 0.74$$

3.6 ประสิทธิภาพการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ไน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างของประสิทธิภาพการฝึกอบรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมแตกต่างกันมีความ ไน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 5.64 : P = 0.23$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีความ ไน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 24) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 24 ความแตกต่างระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมและชนิดของแรงจูงใจของสมาชิก
กลุ่มเกษตรกร

		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					
ประสบการณ์การฝึกอบรม		Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)							
ไม่เคย		2	9	-	19	10	40
เคย		2	7	-	23	8	40
		$X^2 = 0.85^{ns}$ $df = 3$ $P = 0.836$					
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)							
ไม่เคย		4	31	3	59	31	128
เคย		7	14	3	31	27	82
		$X^2 = 6.46^{ns}$ $df = 4$ $P = 0.16$					
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)							
ไม่เคย		4	8	-	37	16	65
เคย		3	3	1	10	8	25
		$X^2 = 4.75^{ns}$ $df = 4$ $P = 0.31$					
รวม (N = 380)							
ไม่เคย		10	48	3	115	57	233
เคย		12	24	4	64	43	147
รวม		22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 5.64^{ns} \quad df = 4 \quad P = 0.22$$

3.7 จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 15.77 : P = 0.20$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ต่างกัน มีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 25) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 25 ความแตกต่างระหว่างจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมและชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม (ครั้ง/ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 40)						
1	2	5	-	12	5	24
2	-	1	-	8	2	11
มากกว่า 2	-	1	-	3	1	5
	$X^2 = 3.50^{ns}$		df = 9		P = 0.94	
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 82)						
1	1	6	1	12	13	33
2	4	2	2	12	7	27
มากกว่า 2	2	6	-	7	7	22
	$X^2 = 16.55^{ns}$		df = 12		P = 0.17	

ตาราง 25 (ต่อ)

จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม (ครั้ง/ปี)	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 25)						
1	1	1	1	6	6	15
2	2	1	-	4	2	9
มากกว่า 2	-	1	-	-	-	1
$\chi^2 = 17.19^{ns}$ $df = 12$ $P = 0.14$						
รวม (N = 147)						
1	4	12	2	30	24	72
2	6	4	2	24	11	47
มากกว่า 2	2	8	-	10	8	28
รวม	12	24	4	64	43	147
$\chi^2 = 15.77^{ns}$ $df = 12$ $P = 0.20$						

3.8 การติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนม์เอียง ไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรแตกต่างกันมีความ โนม์เอียง ไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($\chi^2 = .88$: $P = 0.93$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรที่แตกต่างกัน มีความ โนม์เอียง ในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 26) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 26 ความแตกต่างระหว่างการติดต่อกับพนักงานการเกษตรและชนิดของแรงจูงใจ
ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่งาน							
การเกษตร		Ach	Aff	Pres	Ma. g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)							
ไม่มีการติดต่อ		-	4	-	5	4	13
มีการติดต่อ		4	12	-	37	14	67
		$X^2 = 2.73^{ns}$			df = 3		P = 0.43
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)							
ไม่มีการติดต่อ		3	17	2	27	24	73
มีการติดต่อ		8	28	4	63	34	137
		$X^2 = 2.48^{ns}$			df = 4		P = 0.65
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)							
ไม่มีการติดต่อ		5	4	1	31	12	53
มีการติดต่อ		2	7	-	16	12	37
		$X^2 = 5.21^{ns}$			df = 4		P = 0.27
รวม (N = 380)							
ไม่มีการติดต่อ		8	25	3	63	40	139
มีการติดต่อ		14	47	4	116	60	241
รวม		22	72	7	179	100	380

$$X^2 = 0.88^{ns} \quad df = 4 \quad P = 0.93$$

3.9 จำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตร ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในจำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตรแตกต่างกันมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด ($X^2 = 5.37 : P = 0.94$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีจำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตรที่แตกต่างกัน มีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน (ตาราง 27) ผลการวิเคราะห์จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 27 ความแตกต่างระหว่าง จำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตร และ ชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

จำนวนครั้งที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตร	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					รวม
	Ach	Aff	Pres	Ma. g	Com	
ครั้ง/เดือน						
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 67)						
1	3	6	-	18	9	36
2	1	5	-	13	5	24
มากกว่า 2	-	1	-	6	-	7
	$X^2 = 7.02^{ns}$ df = 9 P = 0.63					
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 137)						
1	6	19	2	45	24	96
2	2	7	1	9	4	23
มากกว่า 2	-	2	1	9	6	18
	$X^2 = 7.97^{ns}$ df = 12 P = 0.79					

ตาราง 27 (ต่อ)

		จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ						
จำนวนครั้งที่มีการติดต่อ		Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม	
ครั้ง/เดือน								
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 37)								
1		1	5	-	10	11	27	
2		-	1	-	4	1	6	
มากกว่า 2		1	1	-	2	-	4	
		$X^2 = 11.36^{ns}$					$df = 12$	$P = 0.50$
รวม (N = 241)								
1		10	30	2	73	44	159	
2		3	13	1	26	10	53	
มากกว่า 2		1	4	1	17	6	29	
รวม		14	47	4	176	60	241	
		$X^2 = 5.37^{ns}$					$df = 12$	$P = 0.94$

3.10 ความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีความเชื่อถือต่อเจ้าพนักงานการเกษตรที่แตกต่างกันมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 92 เปอร์เซ็นต์ ($X^2 = 8.33 : P = 0.08$) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นที่มีความเชื่อถือต่อเจ้าพนักงานการเกษตรแตกต่างกัน มีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจที่แตกต่างกัน (ตาราง 28) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีความใกล้ชิด

สนิทสนมกับเจ้าพนักงานการเกษตรมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 จึงได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเกษตรมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 ผลการวิเคราะห์จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุในจำนวนที่มากกว่าจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 ในขณะเดียวกันจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 มีจำนวนสมาชิกมีความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 28 ความแตกต่างระหว่าง ความเชื่อที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรและชนิดของแรงจูงใจ

ความเชื่อของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่อเจ้าพนักงานการเกษตร	จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ					
	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 1 (N = 80)						
ไม่ได้	-	-	-	1	1	2
ได้	4	16	-	41	17	78
	$X^2 = 1.20^{ns}$		$df = 3$		$P = 0.75$	
กลุ่มชั้นที่ 2 (N = 210)						
ไม่ได้	4	12	5	30	19	70
ได้	7	33	1	60	39	140
	$X^2 = 7.75^{ns}$		$df = 4$		$P = 0.10$	

ตาราง 28 (ต่อ)

จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรตามชนิดของแรงจูงใจ

ความเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร _____

ต่อเจ้าพนักงานการเกษตร

	Ach	Aff	Pres	Ma.g	Com	รวม
กลุ่มชั้นที่ 3 (N = 90)						
ไม่ดี	3	7	-	24	19	53
ดี	4	4	1	23	5	37
	$X^2 = 7.54^{ns}$ $df = 4$ $P = 0.11$					
รวม (N = 380)						
ไม่ดี	7	19	5	54	39	124
ดี	15	53	2	124	61	255
	22	72	7	178	100	380
	$X^2 = 8.33^*$ $df = 4$ $P = 0.08$					

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการศึกษา

(Summary)

การวิจัยเรื่องแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในแต่ละระดับชั้นของจังหวัดเชียงใหม่
2. ระบุและเปรียบเทียบชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรโน้มเอียงไปมากที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้น ในจังหวัดเชียงใหม่
3. ทราบถึงความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความโน้มเอียงไป ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา

ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้คือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 3 ระดับชั้น ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิหลายขั้นตอน (multi stratified random sampling) จำนวนรวมทั้งสิ้น 380 คน โดยเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มจำนวนกลุ่มละ 10 คน กลุ่มระดับชั้นที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรดีเด่น) จำนวนทั้งสิ้น 27 กลุ่ม สุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด 8 กลุ่ม จำนวน 80 คน กลุ่มระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มเกษตรกรกำลังพัฒนา) จำนวนทั้งสิ้น 71 กลุ่ม สุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด 21 กลุ่ม จำนวน 210 คน และกลุ่ม

ระดับชั้นที่ 3 (กลุ่มเกษตรกรที่ต้องปรับปรุง) จำนวนทั้งสิ้น 31 กลุ่ม สุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด 9 กลุ่ม จำนวน 90 คน

ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดสอบหาความเที่ยง (reliability) ของแบบทดสอบความเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร ผลการทดสอบวิเคราะห์ความเที่ยงมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .73 สำหรับแบบสัมภาษณ์แรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในระยะก่อนเข้า ระยะเริ่มแรกเข้า และระยะหลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้นผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ของนำชัย ทนุผล และสุริลา ทนุผล (2531 : 36-38) ซึ่งผ่านการทดสอบความเป็นปรนัยของเครื่องมือแล้ว

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาตรวจสอบความสมบูรณ์และถอดรหัสเพื่อวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS)

1. ลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มีอายุเฉลี่ยมากที่สุด (51 ปี) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (50 ปี) และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 (45 ปี) ตามลำดับ สำหรับระดับการศึกษานั้นพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีระดับการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรส่วนมากของทุกกลุ่มจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนใหญ่มีสถานภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีขนาดพื้นที่ดินที่ใช้ในการประกอบ

อาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพเฉลี่ยมากที่สุด (10 ไร่) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มระดับชั้นที่ 3 (9 ไร่) และสมาชิกระดับชั้นที่ 1 (8 ไร่) ตามลำดับ สำหรับรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด (61,939.38 บาท) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (49,985.21 บาท) ส่วนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้มีรายได้นอกภาคเกษตรกรรมทั้ง 3 ระดับชั้นนั้น พบว่ามีรายได้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด (25,614.28 บาท) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 (18,810.18 บาท) และกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (14,745.91 บาท) ตามลำดับ

3. ลักษณะทางสังคม

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการเกษตร ในช่วงปี พ.ศ.2534 และสมาชิกที่เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมของทั้ง 3 ระดับชั้นนี้มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 มีจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด (2 ครั้ง) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 3 (1 ครั้ง) สำหรับการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรนั้นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรของทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.42) ระบุว่าเคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตร และสมาชิกแต่ละระดับชั้นที่เคยมีการติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรมีจำนวนครั้งในการติดต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีจำนวนครั้งที่ติดต่อกับเจ้าพนักงานการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด (1.58 ครั้ง) รองลงมาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (1.46 ครั้ง) และกลุ่มระดับชั้นที่ 3 (1.40 ครั้ง) ตามลำดับ

4. ลักษณะทางจิตวิทยา

ความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตร ในเรื่องความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความไว้วางใจเจ้าพนักงานการเกษตร ร้อยละ 61.30 เมื่อพิจารณาความไว้วางใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นพบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มีความไว้วางใจเจ้าพนักงานการเกษตรน้อย (ร้อยละ 34.40) ความรู้ความชำนาญของเจ้าพนักงานการเกษตร สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นเห็นว่าเจ้าพนักงานมีความรู้ความชำนาญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญมีจำนวน ร้อยละ 80.50 แต่เมื่อแยกพิจารณาสมาชิกแต่ละระดับชั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ที่เห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญมีระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.60) ความกระตือรือร้นของเจ้าพนักงานการเกษตรสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง กล่าวคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นเห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรเป็นผู้มีความกระตือรือร้นมีจำนวน ร้อยละ 56.60 แต่เมื่อพิจารณาสมาชิกแต่ละระดับชั้นพบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 และระดับชั้นที่ 2 เห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นมาก (ร้อยละ 95.00) และปานกลาง (ร้อยละ 52.90) แต่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 เห็นว่าเจ้าพนักงานการเกษตรมีความกระตือรือร้นน้อย (ร้อยละ 31.10)

5. แรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

5.1 แรงจูงใจก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจก่อนที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนมากมีแรงจูงใจใน 3 ลำดับแรก คือ "เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว" (ร้อยละ 80.79) "เพื่อที่จะได้รับการบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 79.48) "เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้" (ร้อยละ 56.58)

5.2 แรงจูงใจเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนมากมีแรงจูงใจใน 3 ลำดับแรกคือ "เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตให้สูงขึ้น" (ร้อยละ 80.52) "เพื่อได้รับการช่วยเหลือในด้านวิชาการในการประกอบอาชีพ" (ร้อยละ 76.57) "เพื่อสามารถมีโอกาสทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว" (ร้อยละ 76.05)

5.3 แรงจูงใจหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น ส่วนมากมีแรงจูงใจใน 3 ลำดับแรก คือ "มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม" (ร้อยละ 83.42) "ได้รับวิชาการใหม่ ๆ กับ การเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 71.31) "ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร" (ร้อยละ 69.73)

5.4 ชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร นิยมเอียงไปมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (ร้อยละ 47.10) รองลงมา ร้อยละ 26.30 มีแรงจูงใจแบบผสม ร้อยละ 18.90 มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ร้อยละ 5.80 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และร้อยละ 1.80 มีแรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง ผลการวิจัยพบว่าจำนวนสมาชิกของเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความนิยมเอียงไปในชนิดต่าง ๆ ของแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร นิยมเอียงไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความนิยมเอียงซึ่งมีอิทธิพลมาจากความแตกต่างในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยา

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง พบว่าลักษณะทางจิตวิทยา คือการให้ความเชื่อถือที่มีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่ละระดับชั้นมีความนิยมเอียงไป สำหรับตัวแปรอื่น ๆ พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแต่อย่างใด

อภิปรายผลการศึกษา (Implications)

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับแรงจูงใจก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต้องการปรับปรุงฐานะของครอบครัว ซึ่งหมายความว่าในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเนื่องมาจากมีแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ ดังที่กาญจนา บุญชู (2533 : 129) ได้อธิบายว่าในระยะเริ่มแรกเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุของสมาชิกจะมีอิทธิพลถูกเลือกให้เป็นแรงจูงใจในอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของความต้องการของบุคคลที่ Abraham H. Maslow ใน สwana พรหมกุล (2522 : 119) ได้ระบุว่าบุคคลจะเริ่มมีความต้องการจากขั้นต่ำสุดไปจนถึงความต้องการขั้นสูงสุดรวมทั้งหมด 5 ขั้นคือความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความรัก ความพอใจ ความต้องการด้านชื่อเสียง การยกย่อง และความ ต้องการความสมหวังของชีวิต ส่วนสาเหตุที่แท้จริงของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอาจเป็นเพราะความยากจนและมีพื้นที่ทำกินขนาดเล็ก

สำหรับแรงจูงใจของสมาชิกเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต้องการมีช่องทางในการปรับปรุงการผลิตให้สูงขึ้น ซึ่งหมายความว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุเมื่อแรกเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Thanupon ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 11) พบว่าสาเหตุที่เกษตรกรชาวกระเหรี่ยงส่วนมากเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการปลูกผักของโครงการทุ่งหลวงเนื่องจากพวกเขาต้องการได้รับการบริการและเพื่อที่จะสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้ดีกว่าเดิม

ส่วนแรงจูงใจของสมาชิกหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ซึ่งหมายความว่าสมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุหลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Alano ใน นำชัย ทนุผล (2529 : 11) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนอย่างเข้มแข็งนั้น เนื่องจากพวกเขามีความพึงพอใจอย่างสูงในผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ผลการศึกษาของ นำชัย ทนุผล (2529 : 62) พบว่า ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ซึ่งสมเดช มุงเมือง (2530 : 154) ยังได้กล่าวอีกว่า สิ่งล่อใจ (incentives) เป็นสิ่งเร้าหรือเงื่อนไขภายนอกที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนมเอียง ไปมากที่สุดในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ประโยชน์ทางวัตถุ ซึ่ง Krech ใน ไวรัส เจียมบรรจง (2522 : 128) กล่าวไว้ว่า คนเรามีความต้องการคอยสิ่งต่าง ๆ มาเป็นสมบัติของเรา เช่น เงิน บ้าน ข้าว หรือสิ่งของที่สังคมเห็นว่าดี เพราะว่าสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยขยายขอบเขตส่วนตัวออกไปอย่างกว้างขวาง และผลการศึกษาวิจัยของนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 52) พบว่าเกษตรกรผู้ที่มีแนวโน้มเอียงไปในแรงจูงใจใฝ่ประโยชน์ทางวัตถุมากที่สุดที่ผลักดันให้เข้ามาทำงานร่วมกับเจ้าพนักงานการเกษตร ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ Dela Cruz ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531 : 11) พบว่าแรงจูงใจใฝ่ประโยชน์ทางวัตถุ เช่นต้องการเพิ่มผลผลิตและรายได้เพื่อนำไปปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตเป็นแรงจูงใจของเกษตรกรผู้ปลูกฝ้ายในประเทศฟิลิปปินส์

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร โนมเอียง ไป ซึ่งมีอิทธิพลจากความแตกต่างในความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีความเชื่อถือต่อเจ้าพนักงานการเกษตรที่แตกต่างกันมีความโน้มเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้น มีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรจึงสามารถยอมรับข้อสมมุติฐานของการวิจัยที่ระบุว่าความเชื่อถือที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อเจ้าพนักงานการเกษตรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทั้ง 3 ระดับชั้นมีความแตกต่างกัน สาเหตุอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 มีความสนิทสนมกับเจ้าพนักงานการเกษตรมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 จึงได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนได้รับความ

ช่วยเหลือในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเกษตรมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงชนิดของแรงจูงใจที่สมาชิกเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอื่น ๆ ที่สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนากลุ่มเกษตรกร เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลเป้าหมายมากที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีนโยบายและแผนงานในการจัดฝึกอบรมสัมมนาด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นการฝึกอบรมด้านวิชาการเกษตรแผนใหม่ การตลาดเกษตร หรือการวางแผนการผลิต เพราะผลการวิจัยพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2534 สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีประสบการณ์การฝึกอบรมเฉลี่ยเพียง 2 ครั้งเท่านั้น ซึ่งการฝึกอบรมจะทำให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะและความมุ่งมั่น อันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกรทั้งระดับจังหวัด และอำเภอควรสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะส่งเสริมให้มีการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอย่างจริงจัง เพื่อให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร สารเคมี หรือปุ๋ย ตลอดจนเครื่องมืออุปโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความนิยมเอียงไปในชนิดของแรงจูงใจใฝ่ประโยชน์ทางวัตถุในการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด สิ่งล่อใจเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมองเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนสมาชิก

3. ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกรทั้งระดับจังหวัด และอำเภอ ตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล ควรพิจารณาถึงชนิดของพืชที่จะส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูก ควรเหมาะสมกับภูมิประเทศและเป็นพืชเศรษฐกิจที่คุ้มกับการลงทุน โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 เพราะจากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 1 ซึ่งมีพื้นที่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยเฉลี่ยน้อยกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 กลับมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรมากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 การพิจารณาถึงชนิดของพืชที่จะส่งเสริมที่สอดคล้องกับภาวะการตลาดหรือการร่วมมือกับโรงงานผลิตผัก ผลไม้กระป๋อง โดยปลูกพืชแบบประกันราคา ตลอดจนการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตน่าจะเป็นทางออกที่ดีในการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรของกลุ่มระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3

4. เจ้าหน้าที่งานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกร ควรออกพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะกลุ่มระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 ให้บ่อยครั้งขึ้น เพื่อสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง เช่นการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้านและไร่ นา หรือเมื่อสมาชิกมาติดต่อที่สำนักงานก็ควรให้ความเป็นกันเองและให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน หรือการจัดทัศนศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความคุ้นเคย สนิทสนมระหว่างตัวเจ้าหน้าที่งานการเกษตรกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี และยังได้รับทั้งความรู้ในการที่จะปรับปรุงวิธีการในการประกอบอาชีพอีกด้วย เพราะจากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 และระดับชั้นที่ 3 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่งานการเกษตรเฉลี่ยเพียงเดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น และจากผลการวิจัยยังพบอีกว่าความเชื่อถือของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 ที่มีต่อเจ้าหน้าที่งานการเกษตรในเรื่องความกระตือรือร้นนั้น มีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างต่ำ

5. เจ้าหน้าที่งานการเกษตรผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกร ควรตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และปฏิบัติตามที่ได้สัญญาหรือรับปากไว้กับสมาชิก ตลอดจนมีความจริงใจและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะกับกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 เพราะจากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 3 มีความเชื่อถือต่อเจ้าหน้าที่งานการเกษตร ในเรื่องความซื่อสัตย์และความไว้วางใจในเปอร์เซ็นต์ที่ค่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(Recommendations for Future Study)

1. ควรขยายขอบเขตหรือพื้นที่การวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก เพื่อจะได้ทราบว่ามีกลุ่มอื่น ๆ ในภาคต่าง ๆ มีชนิดของแรงจูงใจในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรชนิดใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายและปรับปรุงการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ตัวแปรอิสระส่วนมากไม่มีความสัมพันธ์กับชนิดของแรงจูงใจ จึงควรเพิ่มตัวแปรอิสระที่ยังไม่ได้ศึกษาให้มากขึ้น เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าชนิดของแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระชนิดใด

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2530. แผนพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร :
กองส่งเสริมและเผยแพร่, กรมส่งเสริมการเกษตร (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม).
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2518. การจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร :
งานกลุ่มเกษตรกร, กองพัฒนาการบริการงานเกษตร (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม).
- _____ . 2534. แนวนโยบายพัฒนาสถาบันกลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพ-
มหานคร : งานกลุ่มเกษตรกร, กองพัฒนาการบริการงานเกษตร (เอกสาร
โรเนียวเย็บเล่ม).
- กาญจนา บุญชู. 2533. ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบและอัตราค่าเช่าที่นาในจังหวัด
เชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. 2518. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____ . 2522. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดิเรก ฤกษ์หรรษา. 2527. การส่งเสริมการเกษตร : หลักและวิธี. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- เดโช สนวนานนท์. 2518 . จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ถวิล ธาราโกชน์. 2524. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบำรุงสาส์น.
- นันทรัตน์ กังงา. 2534. ความต้องการของแม่บ้านเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
แม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดตราด. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

นำชัย ทนุผล. 2529. การพัฒนาชุมชน : หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่ : ภาควิชา
ส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. พัฒนาชุมชน หลักการและยุทธวิธี.
เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

..... 2531. ความโน้มเอียงในชนิดของแรงจูงใจของเกษตรกร
ผู้นำในการทำงานส่งเสริมเกษตร. (รายงานวิจัย) เชียงใหม่ : ภาควิชา
ส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ประพันธ์ สุทธาวาส. 2522. จิตวิทยาสังคม. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์กลางเวียง.

ประภาพิศ ลัญชาตเจตน์. 2522. จิตวิทยาสังคม. อุดรธานี : ภาควิชาจิตวิทยาและการ
แนะแนว, คณะวิชาครุศาสตร์, วิทยาลัยครูอุดรธานี.

พรณี ชูชัย. 2522. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : วรุฒิกานพิมพ์.

พวงเพชร วัชรอยู่. 2526. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พชนี วรกวิน. 2526. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.

พิสิทธิ์ สารวิจิตร. 2523. พุทธศาสตร์การสนทนาวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับ
อนุบาลถึงปริญญาเอก. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
ประสานมิตร.

มณูญ ตนะวัฒนา. 2532. การพัฒนาบุคคลในโลกธุรกิจ-อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร :
โอ.เอส. เฟ้นดิงเฮาส์.

ลือชัย จุลชัย และมิ่งสวรรค์ ชาวสะอาด. 2528. เศรษฐกิจภาคเหนือประเทศไทยปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์.

วิจิ นุ่มฤทธิ. 2533. สภาพทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของเกษตรกรบ้านแม่ใจ ต.บ้านเป้า อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานินธ์ปริญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ.

ไวรัช เจียมบรรจง. 2522. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : คณะวิชาครุศาสตร์, วิทยาลัยครูพระนคร.

สงวน สิทธิเลิศอรุณ. 2527. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนาพาณิชย์.

สมเดช มุงเมือง. 2530. ภาวะผู้นำในองค์กร. เชียงราย : นิมิตการพิมพ์.

สมศักดิ์ คำศรี. 2522. ครูกับวิชาชีพ. กาน์สินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สรศักดิ์ ชำนาญแทน. 2535. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวเกษตรกรในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนบ้านแม่ใจ ต.บ้านเป้า อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานินธ์ปริญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ.

สวณา พรพัฒน์กุล. 2522. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนาพาณิชย์.

สุชา จันทน์แอม. 2528. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนีย์ ชีรดากร. 2523. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, คณะครุศาสตร์วิทยาลัยครูพระนคร.

สุริยา ทนุผล. 2530. แนวความคิดช่วยเหลือตนเองของผู้นำท้องถิ่น หลักการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น. (รายงานการวิจัย) เชียงใหม่ : ฝ่ายฝึกอบรม,
สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

_____. 2531. การศึกษาผู้ใหญ่ทางการเกษตร. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยี
การเกษตรแม่โจ้.

สุรางค์ จันทน์เอม. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต.

_____. 2528. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุตรไพศาล.

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. 2534. รายงานเรื่องกลุ่มเกษตรกร. เชียงใหม่ :
(เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ. 2533. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านในอำเภอ
สันทรายและอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

อบรม สันภิบาล. (ไม่ระบุปีที่พิมพ์). รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ชื่อกลุ่ม

กลุ่มชั้นที่

ชื่อผู้ให้ข้อมูล

ตำบล, อำเภอ

แบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกร

แบบสัมภาษณ์เลขที่ _____

รหัสคอมพิวเตอร์ [] [] [] 11-3

วันที่ _____ / _____ / _____

ผู้สัมภาษณ์ _____

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา
ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

1. อายุ ปัจจุบันท่านมีอายุ _____ ปี [] [] [] 14-5

2. ระดับการศึกษา [] [] 6

() 1. ไม่เคยได้รับการศึกษา

() 2. ชั้นประถมปีที่ 4

() 3. ชั้นประถมปีที่ 7

() 4. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

() 5. ระดับประโยควิชาสี่พ (ปวช.)

() 6. อื่น ๆ ระบุ _____

3. ท่านเคยเข้าร่วมการฝึกอบรมทางการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534 [] [] 7

() 1. ไม่เคยเข้าร่วม

() 2. เคยเข้าร่วม

4. ถ้าท่านเข้าร่วมการฝึกอบรมทางการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2534
ท่านเคยได้เข้าร่วม [] 8
- () 1. จำนวน 1 ครั้ง
() 2. จำนวน 2 ครั้ง
() 3. จำนวน 3 ครั้ง
() 4. จำนวน 4 ครั้ง
() 5. จำนวน 5 ครั้ง
5. ในปีพ.ศ. 2534 ท่านมีการติดต่อกับเกษตรตำบลบ้างหรือไม่ [] 9
- () 1. ไม่มีการติดต่อ
() 2. มีการติดต่อ
6. ถ้าท่านมีการติดต่อกับท่านมีการติดต่อโดยเฉลี่ยกี่ครั้งต่อเดือน [] 10
- () 1. จำนวน 1 ครั้ง
() 2. จำนวน 2 ครั้ง
() 3. จำนวน 3 ครั้ง
() 4. จำนวน 4 ครั้ง
() 5. จำนวน 5 ครั้ง
7. ครอบครัวยุคของท่านมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด _____ ไร่ [] 11-12
8. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด มีสภาพคือ [] 13
- () 1. เป็นของตนเองทั้งหมด
() 2. เช่าทั้งหมด
() 3. เป็นของตนเอง _____ ไร่, เช่า _____ ไร่ [] 14-15
() 4. ทำฟรี _____ ไร่ [] 16-17
() 5. หลายน ๆ ลักษณะรวมกัน
9. อาชีพหลักของท่าน [] 18
- () 1. ทำนา
() 2. ทำไร่
() 3. ทำสวน
() 4. เลี้ยงสัตว์
() 5. อื่น ๆ ระบุ _____

10. อาชีพรองของท่าน

[] 19

() 1. ทำนา

() 2. ทำไร่

() 3. ทำสวน

() 4. เลี้ยงสัตว์

() 5. รับจ้าง

() 6. ค้าขาย

() 7. อื่น ๆ ระบุ _____

11. รายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรของท่านในรอบปี

ที่ผ่านมา _____ บาท โดยแบ่งเป็น [] [] [] [] [] 120-24

1. รายได้จากการทำนา _____ บาท [] [] [] [] [] 125-29

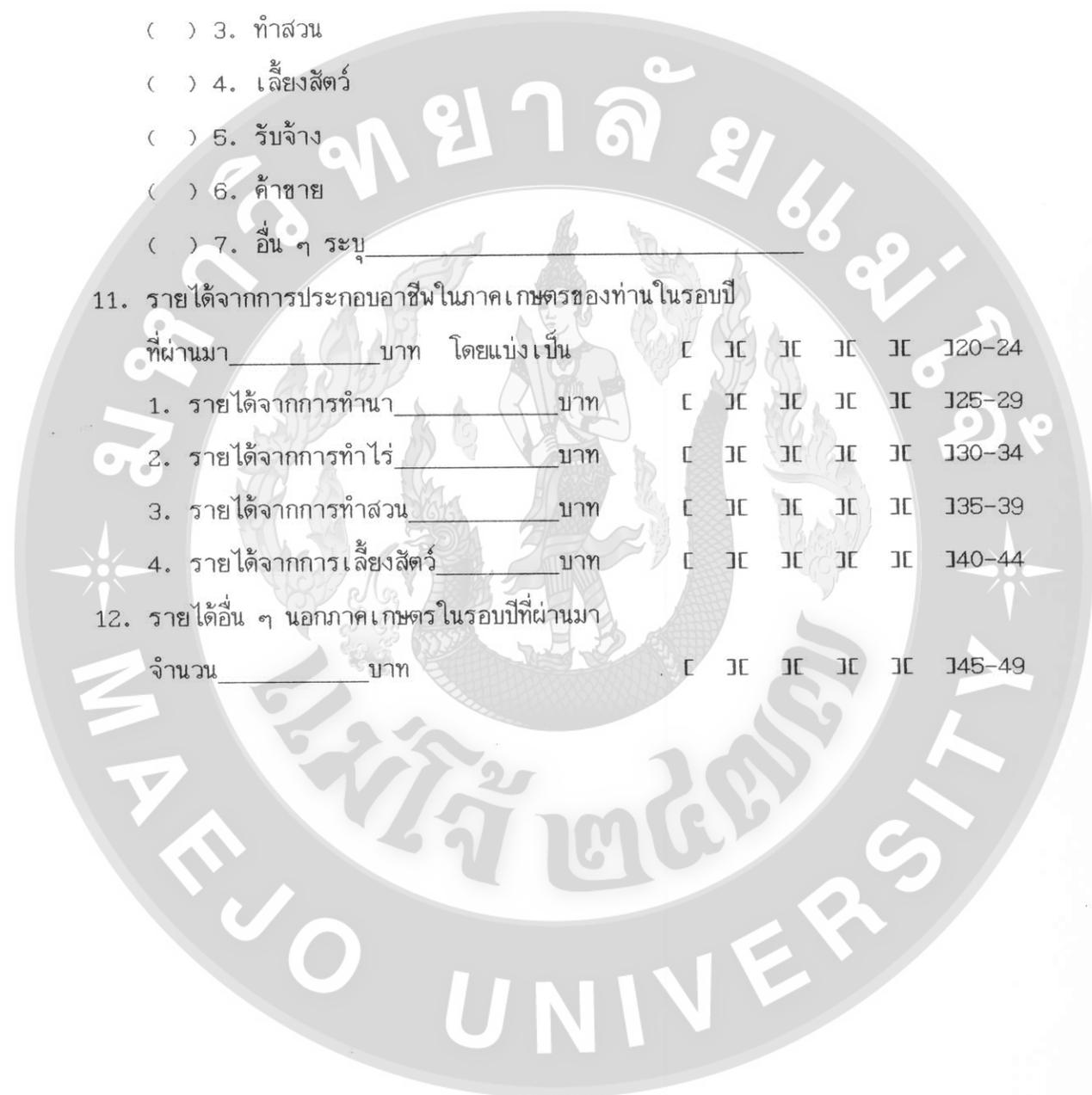
2. รายได้จากการทำไร่ _____ บาท [] [] [] [] [] 130-34

3. รายได้จากการทำสวน _____ บาท [] [] [] [] [] 135-39

4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ _____ บาท [] [] [] [] [] 140-44

12. รายได้อื่น ๆ นอกภาคเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา

จำนวน _____ บาท [] [] [] [] [] 145-49

ตอนที่ 2 ข้อความต่อไปนี้แสดงถึงแรงจูงใจ ที่เป็นสาเหตุให้เกษตรกรเข้าเป็นสมาชิก

กลุ่มเกษตรกร

(โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความต้องการ

ของท่านมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ)

2.1 แรงจูงใจก่อนที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)	
1. เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการทำฟาร์ม (Ach.M)			[J50
2. เพื่อที่จะสามารถเป็นเกษตรกรชั้นนำ (Ach.M)			[J51
3. เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ (Aff.M)			[J52
4. เพื่อที่จะใกล้ชิดกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ (Aff.M)			[J53
5. เพื่อที่จะสามารถเป็นครอบครัวที่มีหน้า มีตา มีชื่อเสียง (Pres.M)			[J54
6. เพื่อที่จะสามารถได้ติดต่อพบปะกับเกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้บ่อยขึ้น (Pres.M)			[J55
7. เพื่อที่จะได้รับบริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ (Ma.g.M)			[J56
8. เพื่อที่จะมีโอกาสปรับปรุงฐานะของครอบครัว (Ma.g.M)			[J57

2.2 แรงจูงใจระยะเริ่มแรกเมื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)	
1. เพื่อสามารถมีโอกาสทำงานให้ประสบผลสำเร็จและเพื่อปรับปรุงครอบครัว (Ach.M)			[J58
2. เพื่อสามารถที่จะขยายกิจการฟาร์มเพื่อเป็นการค้า (Ach.M)			[J59
3. เพื่อมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและเกษตรกรตำบล/เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Aff.M)			[J60
4. เพื่อสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข (Aff.M)			[J61
5. เพื่อจะได้เป็นผู้มีชื่อเสียงในการทำฟาร์ม (Pres.M.)			[J62
6. เพื่อให้เพื่อนบ้านรู้จักความสามารถของตัวเอง (Pres.M.)			[J63
7. เพื่อได้รับการช่วยเหลือในด้านวิชาการในการประกอบอาชีพ (Ma.g.M.)			[J64
8. เพื่อสามารถมีช่องทางในการปรับปรุงผลผลิตสูงขึ้น (Ma.g.M)			[J65

2.3 แรงจูงใจหลังจากเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแล้ว

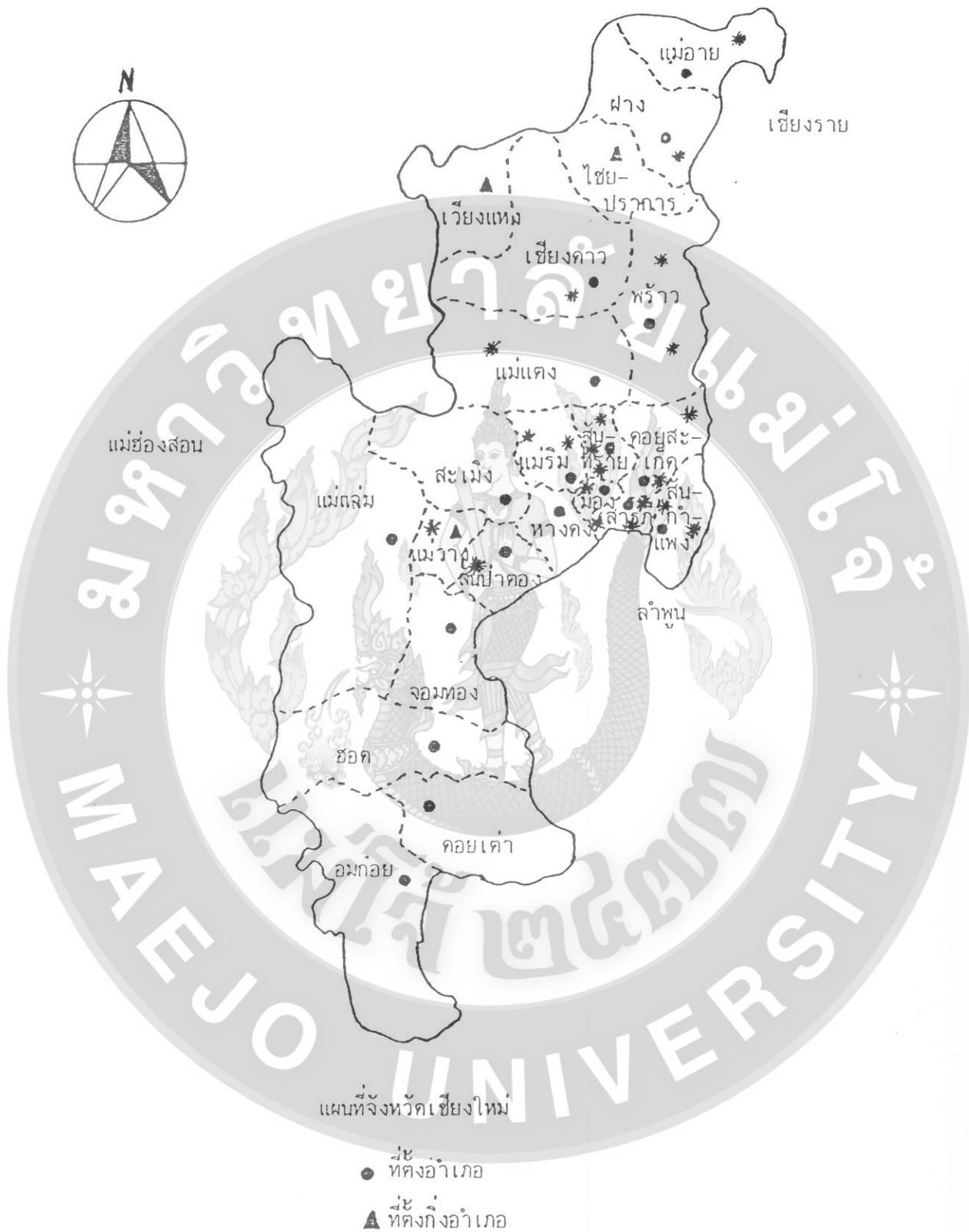
ข้อความ	ความคิดเห็น		
	ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)	
1. สามารถปฏิบัติงานฟาร์มได้อย่างชำนาญจากสิ่งที่ได้รับการอบรมและถ่ายทอดวิชาการแล้ว (Ach.M.)			[166
2. ได้รับวิชาการใหม่ ๆ จากการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มเกษตรกร (Ach.M.)			[167
3. ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่และนักวิชาการ (Aff.M)			[168
4. ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร (Aff.M.)			[169
5. มีบุคคลภายนอกกลุ่มเกษตรกรมาเยี่ยมชมกิจการของฟาร์ม (Pres.M.)			[170
6. ได้มีโอกาสแสดงออกในความสามารถโดยให้คำปรึกษาหารือและแนะนำแก่เพื่อนบ้าน (Pres.M.)			[171
7. มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม (Ma.g.M)			[172
8. ได้รับบริการเข้าใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของกลุ่มในราคาถูกลง (Ma.g.M)			[173

ตอนที่ 3 ความไว้วางใจต่อตัวเจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล
(ผู้สัมภาษณ์โปรดกาเครื่องหมาย / ลงท้ายข้อความแต่ละข้อความ ตามความคิดเห็นของเกษตรกร เฉพาะผู้ที่ระบุว่ามีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เท่านั้น)

ข้อความ	ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)
<p><u>ความน่าไว้วางใจหรือความซื่อสัตย์ของ เกษตรตำบล</u> (ผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกร)</p> <p>1. เกษตรตำบลมีความตั้งใจทำงานในหน้าที่ และอภยาศัยดี</p> <p>2. เกษตรตำบลเป็นผู้ตรงต่อเวลาในการนัดหมาย ตามจุด เขียวเขียว</p> <p>3. สิ่งที่เกษตรตำบลรับปากว่าจะดำเนินการมักจะ ได้รับการดำเนินการตามวันทีนัดหมาย</p> <p>4. เกษตรตำบลเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติ งานเป็นอย่างดี</p>		<p>[J74</p> <p>[J75</p> <p>[J76</p> <p>[J77</p>
<p><u>ความรู้ความชำนาญของ เกษตรตำบล</u> (ผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกร)</p> <p>1. เกษตรตำบลมีความรู้เรื่องงานของกลุ่มเกษตรกร ที่เขาปฏิบัติเป็นอย่างดี</p> <p>2. เกษตรตำบลมีประสบการณ์ในเรื่องกลุ่ม เกษตรกรมากพอที่จะให้คำแนะนำได้</p> <p>3. เกษตรตำบลเป็นแหล่งความรู้ด้านการเกษตร และด้านกลุ่มเกษตรกรที่เชื่อถือได้</p>		<p>[J78</p> <p>[J79</p> <p>[J80</p>

ข้อความ	ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)
<p>4. เมื่อมีปัญหาเรื่องกลุ่มเกษตรกร เกษตรตำบล เป็นที่ปรึกษาได้เป็นอย่างดี</p> <p><u>ความกระตือรือร้นของเกษตรกรตำบล</u> (ผู้รับผิดชอบงานกลุ่มเกษตรกร)</p> <p>1. เกษตรตำบลได้มาให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอยู่เสมอ ๆ</p> <p>2. เกษตรตำบลมาเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรสม่ำเสมอ และพูดคุยแนะนำเทคโนโลยีการผลิตใหม่</p> <p>3. เกษตรตำบลกระตุ้นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรให้ ไปรับการฝึกอบรมอยู่เสมอ</p> <p>4. เกษตรตำบลมักกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ปฏิบัติตามคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรที่มีประโยชน์ เสมอ ๆ</p>		<p>[] 1</p> <p>[] 2</p> <p>[] 3</p> <p>[] 4</p> <p>[] 5</p>

ภาพ 5 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่ แสดงที่ตั้งกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มกำลังพัฒนา) ที่เป็นตัวแทนจำนวน 21 แห่ง

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นายคณิต จิตรรักษา
- วัน เดือน ปีเกิด : 1 มกราคม 2492
- จังหวัดที่เกิด : นครสวรรค์
- วุฒิการศึกษา :
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ 2507
 - ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาเกษตรกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา 2510
 - ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) สาขาเกษตรกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา 2516
 - Bachelor of Science in Agriculture (BSA) Mountain State Agricultural College, Philippines. 2518
 - เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ทษ.ม) สาขาส่งเสริมการเกษตร เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ 2536
- ประวัติการทำงาน :
- นายกองคํการนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา 2516
 - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาชีพการเกษตร หน่วยงานการเคลื่อนที่นําน 2511-2514
 - อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงราย 2520
 - อาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงราย 2532
- ผลงานทางวิชาการ :
- คู่มือการสอน "การเลี้ยงสัตว์ปีก" กรมอาชีวศึกษา 2526
 - วิทยานิพนธ์เรื่อง "แรงจูงใจของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่" 2536